

1702.

1. Carocinus, Alexander: De teste singulari
2. Carol, Alexander: Programma, quo . . . ad Disputationem
nem in ang. . . . Henrici Christiani Schaefferi . . .
jus. Facultatis nomine . . . invitat.
3. Mascovius, Petrus: De praescriptione feudi.
4. Mascovius, Petrus: Programma, quo . . . ad in ang.
Disputationem . . . a Petro Bernhardo Posen pro
summis in utroque jure honoribus . . . consequen-
dis . . . habendam . . . invitat.
5. Mascovius, Petrus: De rerum permutatione.
6. Mayerus, Joh. Frid.: Obambationem virtutis
Albini Luc. I. 35. ad Vinctum oration. acad. Jo.
Georg Doroschaer. . .
7. Faltheimius, Dr. Philipp: De marito reginae.
8. Schack, Johannes: Disputatio Carolina de utilitate
praesentiae principum in consilio Imperii Romano-
Germanici.

1702

9° - Schack, Johannes: De jure in Placito Paganico

1703.

1. Gundersius, Henr. Christoph: De majestate caesa.
- 2° - Gundersius, Henr. Christoph: De propinquorum in sponsa-
libus consensu necessario.
3. Gundersius, Henr. Christoph: De praescriptione quae
et verum creditum opponitur.
4. Mascovius, Petrus: De pollutione et voto
5. Palkenius, Jo. Philippus: De Constitutione abq. Genio
nobilitatis civitatis.
6. Schack, Johannes: Disputatio Carolina sistens argumenta
quaedam juris publici de Capitulatione Imp. Rom.
- Henr. ex suffragiis universum Imperii Ordinem
concupienda; et de ejus perpetua forma.

1704.

1. Caroe, Georg Adolph: De filio-familias rebus sine eiusdem obligatione in universum.
2. Guderius, Henning Christ: De impensis a creditore ante christico factis.
3. Masovius, Petrus: Disputatio ordinaria exhibitio synoptica precarii tractationem.
4. Palkenius, Iohannes Philippus: De detronisatione.
5. Haegemann, August: De iure principis circa sacra.

1705

1. Caroe, Georg Adolph: De his quae, a morte Caesaris, iuris mortuae publicae sunt.
2. Caroe, Georg Adolph: De solutione a tortis facta.
3. Guderius, Henning Christ: De usuris mutui ex mora.
4. Palkenius, Jo. Phil: De iure principis dispensante circa leges praecipue penales. 2 Sauph.

1705

5. Pechenius, Jo. Phil: De jure principis dispensandi
circa leges praecipue penales.

6. Saalbach, Christianus: De libris veterum.

7. Struclius, Johannes: De commodis, ex pace
Aegyptiacis: in imperium Romanum Germanicum
revidendatibus.

Pr. 31. num. 2. ~~P. 2. 2. 2.~~ #7.

2. D. B. V.

1704, 1 13

DISPUTATIO JURIDICA

DE

FILIO - FAMILIAS DEBITORE,

SIVE

EJUSDEM OBLIGATIONE IN UNIVERSUM,

Quam

Permissu inclytæ Facultatis Juridicæ

in Auditorio minori,

d. 11. Decembr.

publicè ac solenniter defendent

PRÆSES

L. GEORG. ADOLPH. CAROC,

&

RESPONDENS

PHILIPP. MICH. WESCHIUS,

Berg. Rug.

Anno M DCC IV.

GRYPHISWALDIÆ,

Literis DANIELIS BENJAMINIS STARCKII,

Reg. Acad. Typogr.

P. 244.

1704

2-

L. D. B. V.
 DISQUISITIO JURIDICA
 DE
 FILIO-FAMILIAS DEBITORE,
 SIVE
 EJUSDEM OBLIGATIONE IN UNIVERSUM.
 CONSPECTUS.

Duplex hic occurrit tractatio 1. NOMINALIS, quae explicat voces tituli, & quidem (α) filiofamilias §. 1. & 2. in cuius fin. adjicitur, filios, quibus de Jure Lubecensi bona assignata sunt, in patria potestate manere (β) debitoris, cuius propria significatione assumpta in §. 3. disquisitio de actionibus realibus contra filiumf. competentibus à scopo dissertationis removetur, non tamen plane praeteritur ibid. 2. REALIS, quae juxta methodum in §. 4. propositam duas continet quaestiones, quarum PRIMA est, an & quatenus filiusf. obligetur? quae quaestio tractatur I. generaliter, per regulam affirmativam, cum resolutione dubiorum in §. 5. qui declaratur in sequ. §. 6. ubi de Edicto Praetoris de capite minuis, (quo scil. obligatio filiofamilias civilis, per emancipationem extincta, instauratur) hujusque Edicti usu hodierno agitur. II. Specialiter, cum per obligationum causas, quarum intuitu obligatio filiof. nisi aliàs in genere, est VEL legalis, & haec partim propria, quae ille parentibus obstringitur; partim communis e. g. ad praestanda tributa; §. 7. VEL contracta ex facto NON quidem alterius, sive patris contrahentis aut delinquentis, nisi in casibus exceptis in §. 8. (cujus occasione queritur in sequ. §. 9. an filiusf. cui pater bona sua cessit, creditoribus paternis teneatur) sive ephori §. 10. SED proprio, quod vel licitum vel illicitum. LICITUM aut (α) pollicitatio ac votum, quod quatenus filiumf. obliget, non obstante l. 2. §. 1. π. de Pollicit. late exponitur §. 11. aut (β) conventio, quae mita distinguitur, AN contraxerit filiusf. jussu patris, de quo §. 12. & 13. ubi in specie de restitutione in integrum filiof. jussu patris obligato con- sedenda; AN vero motu proprio. Quo in casu subdistinguitur, an
 A contra

contractum sit VEL (a) cum ipso patref. cui filius obligatur quidem naturaliter, nec sine effectu, §. 14. non vero civiliter, nisi in casibus exceptis, §. 15. ubi tamen filiusf. à beneficio restitutionis in integrum simpliciter non excluditur, per tradita in §. 16. VEL (b) cum fratre §. 17. VEL (c) cum extraneo; cuius intuitu rursus in §. 18. duo discernuntur casus. Aut enim filiusf. contraxit de re non peculiari. Et tunc ille est vel I. major, quem aequè ac patremf. ex suis contractibus e. g. mutui, commodati, depositi, stipulationis, mandati (etsi hoc ad procuraturam judicalem suscipiendam pertineat) societatis, emptionis, validè obligari demonstratur in cit. §. 18. qui declaratur per sequ. §. 19. in quo deciditur questio, an filiusf. rem cum pacto de retrovendendo emere possit? it. §. 20. ubi de filiof. ad factum aliquod e. g. iuramentum in militiam se obligante. Vel II. minor, qui si impubes, ex contractu non aliter, quàm pupillus sine tutore contrahens, obligatur, consensu licet patris accedente; §. 21. si pubes, etiam absque patris consensu valide contrahit, §. 22. etsi obligatio aliquando vel plane evanescat mediante restitutione in integrum §. 23. vel inefficax sit, partim propter naturam contractus scilicet mutui d. §. 23. partim propter inopiam filiusf. §. 24. ubi occasione l. pen. C. qui bon. ced. poss. agitur de cessione bonorum futurorum à filiof. factà. Aut contraxit filiusf. de re peculiari, de quo, pro diversitate peculii, diversimodè statuitur. §. 25. Hinc fit progressus ad factum filiusf. ILLICITUM, sive delictum, quod quatenus illum, si vel jussu patris vel motu proprio, sive in ipsum patrem sive extraneum deliquerit, obliget, disquiriur §. 26. Sequitur SECUNDA tractationis questio, scilicet de actione, quæ ex obligatione filiusf. iam contracta datur; & quidem l. contra patrem, qui vel jussu contractum filiusf., & tunc competit actio quod jussu, cum actione mandati nunquam concurrens ex doctrina §. 27. vel non jussu; Quo in casu adhibetur distinctio, AN obligatio filiusf. veniat ex contractu de re peculiari valide inito, ex quo quatenus pater conveniri possit, demonstratur in §. 28. AN vero aliunde. Et tunc filiusf. vel I. peculium habet, de qua specie §. 29. ubi ostenditur, quatenus pater ex peculio adventitio regulari e. g. bonis maternis de Jure Lubecensi ac communium creditoribus filii solvere debeat. Cui in sequ. §. 30. subiungitur.

jungitur questio de usu bedierno actionis de peculio, vel 2. non habet pe-
 culium. Quo in casu pater conveniri nequit §. 31. scil. invitus
 (Nam si pater velit, potest defendere filium e. g. delicti capitalis accu-
 satum §. 32.) & regulariter. Dantur enim casus excepti, quorum quinq;
 recensentur in cit. §. 32. II. contra ipsum filium. qui aut jam
 exiit e patria potestate; & tunc habet beneficium competentie, de quo
 §. 33. aut adhuc est in potestate; hac vero non obstat, quò minus
 contra filium. majorem, sive peculium habeat sive non, regulariter
 agi possit. §. 34.

§. 1.

E id, quod jam nobis elaboran-
 dum sumimus, Dissertationis argumentum,
 forte non solum in schola, sed & vita judi-
 ciali pariter ac extra-judiciali à sua utilitate
 satis commendabile, illotis, quod ajunt,
 manibus aggrediamur, divino auxilio sup-
 plici devotissimâq; mente implorato, ter-
 minorum explicationem, nec jurium cul-
 tori penitus negligendam, paucis præmit-

tamus. Ac primò quidem satis manifestum est, quòd vox filius-
 familias ex vocabulo *filius* & *familia* composita sit. Quemad-
 modum autem posterius aliquando ad res refertur, aliquando ad
 personas, quo ultimo sensu, quò hujus loci est, societatem mino-
 rem inæqualem, in qua unus superior est, alter inferior, denotat.
l. 195. §. 1. & 2. π. de V. S. vid. Brisson. de V. S. voc. Familia: ita
quoque prius, (quòd derivandum est vel à græco Φίλος, Perott.
in Corn. Copie column. 1049. n. 60. Speidel. in Specul. voc. Eshn/
vel forte non vanâ admodum conjecturâ à latino filum, quia
filius à patre tanquam filum à suo stipite deducitur) diversimodè
accipitur, & quidem vel improprie, vel proprie. Improprie
(1) pro cive aut subdito: quales appellatio occurrit Math. XVII.
25. 26. ubi Salvator noster subditos Principum filios vocat. eorūq;
simul indicare voluit, quòd reges terræ patres patriæ agere deceat.
Vid. Selden. de J. N. & G. juxt. disciplin. Ebraor. Lib. 6. cap. 18.

A 2

(2) pro

(2) pro eo, qui alicui addictus est, huiusque ductu vivit ac regitur. Sic in sacro codice impii filii hominum & diaboli; uti contra pii filii DEI variis in locis, quorum aliquot notavit Rebhan. in *Hodog. Jur. pag. 143.* vocantur. (3) Pro singulariter dilecto. Sæpius enim quotidiano sermone illum, qui nobis charus est, aut nostræ directioni e. g. tutelari subjacet, filium appellamus. Quapropter merum ac simplex pronunciatum, quo quis filius fuit vocatus, ad probationem filiationis verè ac physice talis parum vel nihil proderit, nisi aliæ & graviores circumstantiæ concurrant. Vid. *Novell. 117. c. 2.* (4) Pro quovis vel remotissimo descendente; quo sensu Salvator noster filius Abrahami & Davidis appellatur, *Matth. 1.* Speidel. in *Spec. l. c.* (5) Pro adoptato aut ex sacro baptisinate suscepto, qui in specie filius spiritualis vulgò dicitur. Et jam olim *filiologium & filiatio* vocabatur domum illum, quod filiolo, qui de sacro fonte suscipiebatur, in adoptionis tesseram conferri solebat, notante Hofmann. in *Lexic. univers. Tom. II. voco filiulus.* Propriè pro eo, qui nobis vitam suam naturalem debet, sive immediatè, sive mediatè, cum aliquando nepotes quoque nomine filiorum veniant, l. 84. h. 201. π. de *V. S.* Vid. Barbosa *trakt. de Verbor. appellat. lit. F. app. 99. n. 82. Dd. ad S. 5. J. Qui rest. tuor. dar. novissimè Dn. Pagenstecher. de Jur. filior. pag. 5. §. 3.* sive fit mas, sive femina. Justa enim interpretatione, qua sermo de genere masculino ad fœmininum porrigitur, l. 35. π. de *Patr. l. 3. §. 1. π. de N. G. l. 1. §. 3. π. de Pecul. l. 1. l. 51. l. 195. π. de V. S.* appellatio filiorum filias regulariter complectitur, l. 45. pr. π. de *Leg. 2. l. 116. π. de V. S.* Vid. Barbosa l. c. n. 48. & segg. Anton. Matth. *Disp. de Oblig. 9. §. 2.* Atque hic proprius filii significatus sub nomine filii-familias continetur, nisi quod is, qui per adoptionem in potestatem redigitur, non sit filius propriè & naturaliter talis. Hinc admonendi sumus, vocabulum filii-familii h. l. sumi in sensu etiam generaliori, quatenus scilicet propter cit. II. filiamf. comprehendit, §. 7. *Inst. Quod cum eo, qui in al. potest. l. 9. §. 2. π. de Scio. Macedon. l. fin. §. 2. π. de V. O.*; proprio tamen, quo ille à filio sui juris differt ac distinguitur. Quem admodum enim non omnis filiusf. secundum ea, quæ modo diximus, est filius propriè sic dictus: ita nec hic semper est filiusf. partim

partim propter defectum iustarum nuptiarum, cum ne quidem ex concubina nati in potestate existant, §. 12. *Inst. de Nupt.* Vid. Joh. Mercer. *L. 2. Opin. c. 8.* partim propter conditionem patris; qui, si ipse sit in potestate, suum filium in eadem habere nequit, l. 21. *π. ad L. Jul. de Adult.* partim denique propter jam extinctam patriam potestatem, quod fit, ut is, qui filius est, minimum quod actum primum patris esse queat, l. 195. §. 2. *π. de V. S. III*

§. 2.

Est itaque filius-familias, (qui germanice significanter appellatur ein Haus-Sohn / uti in Jure Gothico & Selandico im Jürischen Löw-Buch *Lib. 2. c. 65. ibi: Der Haus-Sohn / so lang er mit dem Vater ic.*) persona moralis, patriæ potestati subjecta. Hæc verò potestas quid & unde sit, quosnam habeat effectus, quibus modis constituatur vel dissolvatur, ex traditis Dd. *ad tit. 6. §. 7. lib. 1. π.* satis constat. Illud tamen prætereundum non est, quod isti liberi, qui de Jure Lubecensi separati vocantur, in univèrsum jure patrum-familiarum non sint censendi, cum separatio nominato jure obtinens non sit vera & proprie sic dicta emancipatio sive expressa, sive tacita, etsi cum hac nonnullos effectus communes habeat. *Mev. ad J. L. P. II. r. 2. art. 35. n. 118. it. ad d. r. 2. art. 2. n. 12.* Idem dicendum est de jure communi quoad cessionem sive divisionem bonorum, vivo adhuc patris. factam, quia nec hæc quæ talis, h. e. quamdiu totalis separatio ab œconomia patris non sequitur, ejusdem potestatem solvit. *Merlin. de Legit. L. 1. r. 2. g. 3. n. 18.* Dn. Harpprecht. Præceptor quondam noster ætatem devenerandus in *Disp. de Separat. Liber. ab Oeconomi. Patern. ib. 23.* præsertim tunc, quando liberis nuda saltem administratione conceditur. Falsum enim est, liberos eo ipso, dum Pater sua bona inter eos partitur vel iisdem cedit, emancipari, uti quidem contra l. 11. *Cod. de Donat.* existimat Oldradus *cons. 26.* rectè propterea notatus à Cephalo *cons. 495. n. 44.* nec non à laudato Dn. Harpprecht. in *Disp. 2. de Divisione bonorum inter Liberos vivis adhuc Parent. fact. §. 47. p. 79.* Neque est, quod objicias, stante hac sententiâ, bona separata, cessa vel divisa, tanquam è patris substantia profecta, ad peculium profectitium referri debere; id verò fieri non posse, cum ista bona, titulo donationis translata,

A 3.

jure

jure domini ad liberos spectent contra dicti peculii naturam. Nam facile respondebimus ex *l. 5. §. 9. & u. π. de jur. dot.* non semper & omni in casu id, quod Pater dedit, esse profectitium, sed aliquando adventitium, nempe si citra respectum paternæ pietatis, e. g. ad levandam sibi administrationis curam, datum sit. Quapropter bona, quæ de jure Lubecensi separata dicuntur, ad peculium adventitium irregulare commode referuntur; siquidem Pater in illis nec usufructum, nec jus administrandi habeat. *Mev. ad d. tit. 2. art. 33. n. 121.* De jure autem communi bona à patrefcessa peculio adventitio regulari accensenda veniunt, quoniam illi usufructus, cui vel expresse, vel tacite renunciatum non est, competit. *Alexand. vol. 1. cons. 48. n. 4.* In dubio enim non præsumitur paterf. bona sua liberis cessisse, ut sibi egestatis periculum acceleret, sed ideo tantum, ut vel discordiam, quæ post mortem Parentum ex familia eriscunda oriri solet, amoliat, vel se ipsum à molestæ administrationis tædio liberet, aliquando etiam, ut liberi aliquid agant, e. g. concurrentium creditorum lites excipiant, iisq. judicata solvant, &c. Quæ omnia ne, quæ infra maximè de solutione æris alieni paterni, in casu memoratæ separationis, cessionis ac divisionis, à filiis facienda notabimus, à scopo & subjecto nostræ tractationis aliena viderentur, hoc loco præmittenda duximus.

§. 3.

Vocabulum debitoris, quod alias in jure nostro æque ac creditoris variè accipitur; *Vid. Gædd. ad l. 12. π. de V. S. Dd. ad l. 108. π. d. 1.* hoc loco denotat illum, qui obligatus est ex jure ad rem, quod vel obligationem naturalem tantum, vel simul actionem personalem aut minimùm huic similem implorationem officii judicis sive ad facti sive ad rei præstationem, sive efficaciter sive ineffaciter tendentem parit. Ex quo intelligitur, disquisitionem de actionibus realibus, quatenus hæ contra filiumf. intentari possunt, ad dissertationis nostræ objectum propriè non pertinere. Nec judicatu difficile est, quoad dictas actiones reales distinguendum esse, an illæ versentur circa res non peculiare, an vero peculiare. Priori in casu, ipse filius est conveniendus, *lex 36. §. 1. π. de H. P. junct. leg. 12. §. 1. π. ad Exhibend.* dummodo ipse possideat ex gr. hæreditatem tertii. Nam si pater rem

rem teneat, contra illum actio dirigenda est, ita quidem, ut, etsi agatur ad quantitatem e. g. ad pretium rei hereditarie venditæ, tamen nulla deductio ejus, quod patri à filiof. debetur, locum habeat. *cit. l. 36. pr.* ubi ratio redditur à Paulo, quod non de peculio agatur, sed hereditas petatur. Posteriori in casu, si res peculiaris, de qua, actione reali, filiusf. convenitur, non sit castrensis, patri defensionis necessitas imponitur in *l. 18. §. 4. π. de cast. Pecul.* quæ merito restringitur ad illam speciem, quæ res peculii profectitii (Nam adventitium tempore *cit. l. 18.* raro existit *vid. infr. §. 5.*) ab extraneo jure domini vindicatur. Tunc enim, quia res nomine patris possidetur, æquum omnino est, ut ille filium conventum omnibus modis juvet instruatque. Imò jure noviori, quo beneficium nominationis fuit introductum per *l. 2. Cod.* Ubi in rem act. nihil obstare videtur, quo minus filius, de re peculii profectitii actione reali pulsatus, dictò beneficio uti possit. Hoc enim beneficium maxime iis, qui alieno nomine in possessione sunt, indultum fuit. Atqui filius peculium profectitium nude detinet, *l. 93. π. de R. J.* scil. ex titulo precarii, *arg. l. 4. pr. & l. 8. π. de Pecul.* Quod verò attinet res peculii adventitii, hæc quidem pro re nata vel à patre, si ab hoc possideantur, uti plerumque contingit in pecul. adventitio regulari, vel à filio, si ipse possideat, peti debent, ita tamen ut posteriori in casu patri, juxta præscriptum Justiniani in *l. f. in f. pr. Cod. De bon. qua liber.* necessitas à iudice imponatur, filio fugienti consentire, ne iudicium sine voluntate patris videatur consistere. *Vid. infr. §. 28.*

§. 4.

Missæ terminorum explicatione, progredimur ad tractationem ipsam, quæ duas continet quæstiones, quarum prima est, quibus ex causis & quomodo filiusf. obligetur? secunda, an & quatenus ex obligatione jam contracta vel contra ipsum filiumf. vel hujus patrem actio nascatur?

§. 5.

Ut itaque à prima quæstione incipiamus, pro regula generali hic est tenendum, filiumfamilias sive abinitio, sive ex postfacto, scil. mediante arrogatione talem, ex omnibus causis

causis tanquam patrem-familias hoc est & civiliter
& naturaliter obligari. Quæ regula satis est fundata in
textibus cardinalibus ac disertissimis *leg. 2. §. 2. in f. n. de
capit. min. leg. 57. n. de Judic. leg. 39. n. de O. & A. leg. 9. Cod.
quod cum eo, qui in alien. potest. junct. leg. pen. Cod. Qui bon.
ced. poss.* ubi beneficium cessionis, quod creditorem & debitorem
presupponit, filiofamil. indulgetur, de quo infra pluribus. Et
sane nulla vel naturalis vel civilis ratio prohibet, quod minus fi-
lius. quæ talis obligationis capax sit. Non naturalis, quia prin-
cipia obligationis naturalis intellectus scil. & voluntas adsunt.
Potestas autem contrahendi, quatenus respicit res, proprie non est
juris naturalis. Dependet enim ex bonorum, quæ filius. ha-
bet, qualitate ac differentia ex instituto humano profecta. Non
civilis, cum filius. tanquam persona libera jus standi in judi-
cio habeat, nec patria potestas, quæ solam familiæ utilitatem
& commodum respicit, efficere queat, quod minus ille obligatio-
nem isti utilitati haut noxiam vel contrariam contrahat. Et
quanquam ob stare videatur effatum Pauli in *l. 43. n. de O. & A.
ibi: Obligari potest paterf. sue potestatis*: hæc tamen verba, vel id,
quod sit ut plurimum, vel certum efficaciter obligandi modum,
qui non nisi in patremf. cadit, scil. contractum mutui respicere opi-
namur cum Giphano. *in lect. Alorph. ad cit. l. 43.* Nec porro dictis
quoad obligationem dandi officit, quod filii. ætate Ulpiani & Caji,
qui supra *cit. l. 57. n. de Judic. & l. 39. n. de O. & A.* auctores
pleno jure spectasse, ex *juvenal. satyr. 16.* eruditè probat Galvan.
de Usufr. cap. 7. §. 8.) nihil proprii habuerint, scilicet ex com-
muniore Dd. sententia, quæ origo peculii adventitii, prout hodie
sese habet, Imp. Constantino tribuitur. Sanè nemini incognitum
est, inopiam debitoris non obligationis nativitatem sed tantum-
modo executionem impedire, quanquam & huic, pro ratione obli-
gationis, alio modo satisfieri possit, si nimirum ille vel pœnam
corporalem subeat, per vulgatum illud, *qui non habet in ore suat
in corpore.* Vid. Dn. Hert. *de Parcem. Jur. Germ. L. 1. Parcem.
89.* Vel creditor in temporariam quandam servitutem addicatur,
quod & olim in Imperio Romano moris fuisse apparet ex *l. si quis
nunquam*

unquam Cod. Theodos. de Annonis civiciis & pane gradili: ibi: Si quis
etiam pauperrimus erit, cogetur exhibere operariam servitutem. Vid.
Casp. Baëzii tr. de Debitoris inope creditori addicendo. Deinde com-
munis illa sententia, quæ liberorum ante Constantinum, præter bona
castrensia, nihil proprii habuisse asseritur, universaliter vera non
est. Præterquam enim, quod dos, etsi profectitia, semper existi-
terit in dominio uxoris filiarumfamil. l. 4. π. de collat. l. 1. §. f. π. de
Dot. collat. l. 3. §. 5. π. de minor. l. 14. π. ad L. Falcid. jam ex pla-
cito Claudii effectum est, ut peculium profectitium, bonis pater-
nis à fisco occupatis, ad filium jure proprietatis spectaret, teste
Ulpiano, in l. 3. §. 4. π. de Minor. in f. Vid. Gothofred. ad cit.
§. 4. Et notum quoque est ex l. 50. π. ad SCum Trebell. Hadria-
num Imperatorem constituisse, quod pater institutus ab aliquo &
gravatus hereditatem filio post mortem restituere, si adhuc vivus
hereditaria bona dissiparet, à filio statim ad restitutionem compelli
possit, ita quidem, ut hereditas restituta pleno jure ad filium per-
tineat. Neque enim profectitium est, quod provenit à patre in-
vito & coacto, prout ex l. 5. §. 9. π. de Jur. dot. rectè observat
Galvanus l. c. p. 57. ubi simul ex l. 16. §. 11. π. ad SCum Trebell.
& l. 52. π. de A. vel O. H. alios subjicit casus, in quibus filius
etiam de jure π. hereditatem, non obstante patria potestate, sibi-
met ipsi acquirere potuit. Sed merito dubitatur, utrum hæc
Galvani sententia cit. ll. consentanea sit. Nam quod dicitur in cit.
l. 16. §. 11. filium heredem fideicommissarium patrem heredem
fiduciarium cogere posse, ut hereditatem, quæ patri suspecta vide-
tur, adeat, hoc tantummodo eum habet effectum, ut pater filio
sui juris facto hereditatem restituat, ut colligitur ex l. sequ. 19. pr.
π. ad SCum Trebell. Quod verò attinet cit. l. 52. π. de A. vel O. H.
certum quidem est, filium furiosi ex benevolentia Divii Pii citra
patris jussu hereditatem adire posse; Id verò fit non eum in
finem, ut filius sibi met ipsi acquirat, sed ut ipse pater pro eo, qui
adiit, reputetur, cit. l. 52. Nec dubitandum, quin patri furioso
per filium hereditas acquiri possit, juxta monitum Marcelli, in
l. 63. π. de A. vel O. H. Magis movet effatum Caji in l. ult. π. de
SCio Trebell. ex qua non obscure apparet, jam illius ætate mater-
nam hereditatem ad filium, etsi in patris potestate fuerit, perti-
nuisse.

B

nuisse.

nuisse. Add. *l. 22. π. de Inoff. Test.* Hinc bene notat Fr. Balduinus de *LL. Constant. L. 2. p. 263.* Constantinum non primum fuisse legislatorem ejus, quod proprietates bonorum maternorum filios magis quam patri acquireretur, sed saltem rem quæ obscurius ante tradita fuerat, in *l. 1. Cod. de Bon. Matern.* apertius explicuisse, & plane definivisse. Conf. omnino G. Panciroll. in *Tbesaur. var. Lect. L. 3. c. 219.* Et quid opus est multis? Concedamus, quod filiis primis temporibus, præter bona castrensia vel quasi, nihil proprii habuerint: Inde tamen non conficitur, illorum obligationem, dictis bonis deficientibus, durante patria potestate, semper fuisse inefficacem. Nam ne filiorum creditoribus plane inanis esset actio, sufficere poterat peculium profectitium, ad cujus quantitatem usque patrem conveniri posse constat *ex l. 44. π. de Pecul. l. 12. π. Quæ in fraud. credit.* ubi in fin. signanter Marcellus: *Etenim filii creditores etiam patris sunt creditores, cum ejus generis videlicet habebunt actionem, ut his de peculio præstari necesse sit.*

§. 6.

Plane jure veteri, quando filius post contractum initu patria potestate per emancipationem exibat, propter intervenientem imaginariam quandam, etsi temporariam, servitutem civiles obligationes exstinguebantur. *l. 2. §. 1. 2. π. de Capit. min.* Sed cum hoc nimiam subilitatem sapere videbatur Prætori, hujus æquitas ac humanitas fuit excitata, ut peculiare de capite minutis edictum proponeret, quò creditoribus filiorum restitutionem in integrum pollicebatur, cujus petitio ipsam actionem, per capitis deminutionem stricto jure sublatam, continens esset perpetua *d. l. 2. §. f.* propterea quod non ad rescissionem sed potius conservationem actus antea gesti, puta emancipationis, tenderet, secus ac communis in integrum restitutionum natura fert, quarum inde beneficium breviori quam ipsarummet amissarum actionum durationi præstituto spatio impetrari debet. Equidem an hodie istud Prætoris Edictum usum habeat, non satis expeditum est inter *Dd.* Affirmant hoc nonnulli cum *Duaren. in Comment. ad tit. π. de Capit. min.* Sed plerique negant cum *Bachov. Frantzk. ad d. 1. Wissemb. Disp. ad π. 14. th. 28.* Quorum sententia potior videtur. Præterquam enim, quod usus ille, si forenses intelligas, in se exiguus videatur

videatur, nec forte alius nisi ratione libelli, in quo mentio restitu-
tionis in integrum fieri debet, jam Imp. Diocletianus & Ma-
ximinianus in l. 9. Cod. *Quod cum eo, qui in alien. potest. rescripte-*
runt: Sed est per emancipationem ius juris effectus es, similiter te
conveniri posse debes intelligere. Quamquam verò dici posset, ad
huc hodie emancipationem esse capitis deminutionem, per §. 3. f.
de Capu. demin. ibique Dd. modus tamen emancipandi diversus est,
nec talis, qui, prout olim, filiumf. servum efficiat, ex quo po-
tissimum restitutionis in integrum necessitas dependebat. Nam
si capitis deminutio qua talis h. e. quatenus est status prioris mu-
tatio, actiones perimeret, sequeretur, quod & in casu factæ arro-
gationis nominatè edito opus fuisset. Id verò meritò in du-
bium vocatur, cum arrogati pater iure veteri tanquam successor
universalis; l. 45. ff. de Adopi. noviori autem, ut legitimus ad-
ministrato & usufructuarius, creditoribus arrogati responderet;
§. f. Inst. de Acquisit. per arrogat. Dn. Svvendendörf. ad Ekh. tit.
de Capu. min. vel etiam: si arrogatus nulla bona in arrogatorem
transfulerit, sed postea ab hoc peculium profectitum acceperit;
quoad contractus ante arrogationem initos, actionem de peculio
pati teneatur l. 42. ff. de Pecul. Jam si actio de peculio locum ha-
bet, consequens omnino est, & filium conveniri posse, quia dicta
actio minus principalis s. adjectitia qualitate aucta actionem prin-
cipalem contra filium competentem præsupponit. Accedit ele-
gans ratiocinium Imp. Constantini in l. 13. §. 1. Cod. de Sentent.
pass. ubi Imperator: *ita tamen, ut gesta per filium, cujus consilia*
legitima etas firmaverat, rata sint eodem in patriam potestatem rede-
unte, ne eorum rescissio efficiat (quod est maximè absurdum) eodem
tempore nec in patris, nec sua quæquam fuisse potestate.

§. 7.

Cum itaque secundum ea, quæ hæcenus diximus, filiust.
æque ac patris. obligetur & beneficio pratoris obligatus maneat,
nunc, ut de modo constet, in fontes, è quibus obligatio na-
scitur, specialius inquirendum erit. Quemadmodum autem illa
ratione causæ efficientis in genere, ita hic quoque duplex est; Una
legalis ex immediata legis dispositione descendens, altera adven-
ticia, sive factio quodam contrahitur. Et quidem obligatio filii.

B 2

legalis

legalis est vel communis vel propria. Prior, quam ille communem habet partim cum filio sui juris scilicet ad reverentiam matris pariter ac patri exhibendam, *l. 4. ff. de curat. furios. l. 4. Cod. de Parr. Potestas.* Vid. Dn. Stryk. *Disp. de Jur. reverent. membr. 7. n. 1. & seqq.* ita alimenta parentibus suppeditanda, *l. 5. pr. & ff. 12. ff. de Agnosco. & alend. liber. l. 8. ff. 5. Cod. de Bon. quæ liber.* Vid. B. Dn. Fritsch. *de Peccat. Filior. concl. 9.* nec non legitimam eiusdem titulo institutionis relinquendam, *Novell. 115.* partim cum quovis patre, e. g. ad exhibendum *l. 12. ff. 1. ff. ad Exhibend.* & ad præstanda tributa: quorum quidem intuitu distinguendum inter *personalia*, quæ patrem tanquam caput familiae solvere quotidia experientia confirmat; & *realia*, de quibus pro diversitate peculiorum diversimodè statuendum est. Nam quando peculium est profectitium, etsi à filio, qui in illius possessione est, collectæ rectè exigantur, quia fiscus in harum exactione semper sequitur possessorem, *l. 7. pr. ff. de Public. & vestigal. l. 2. Cod. de Annon. & tribut.* potest tamen filius, id quod publicarum pensionum nomine solvit, vel forti imputare, vel mediante retentione à patre recuperare; Quæ omnia adhuc hodie ad casum, quò pater solam bonorum administrationem filio concessit, commodè applicantur. Si vero peculium filii sit castrense vel adventitium irregulare, filius, qui dictorum peculiorum & proprietatem & usufructum habet, sine ulla deductione vel repetitione tributa inferre tenetur; uti contra, de peculio adventitio regulari, pater cum hic legalem illius usufructum habeat; quòd pluribus exequitur Lauterbach. in *disp. de Usufr. pater n. 32.* quem vide. Unde & de Jure Lubecensi nomine bonorum assignatorum non pater sed ipse filius collectas solvit. *Mev. ad ff. L. P. 2. 1. 3. art. 2. n. 63.* Illud quidem quaritur apud Dd. an filii si horum patres à collectis immunes sint, eadem immunitate gaudeant? Quod per *l. 6. Cod. de Professor. & Medic.* affirmant Paschal. de *Vir. Parr. Pot. Part. 4. c. 2. n. 3.* Gvidi. *Pap. Decis. 389.* Dissent. *Egid. Thomat. de Collect. fol. 144. n. 11.* add. *Balmaëteda de Collect. Quæst. 42. n. 18.* ubi ait, se nunquam in praxi vidisse & audivisse, filios Professorum à collectis immunes esse.

Posterior obligatio filii legalis, propria scilicet, est quæ ille,

ille, ut talis, soli patri obstringitur, puta ad obsequium, strictè loquendò, & quatenus hoc imperio paterno respondet. Vid. Dn. Thomaf. *Jurispr. divin. L. 3. c. 4. §. 46. seqq.* Et huc quoque pertinet nobilis illa controversia, an filiusf. ex obligatione quadam legali operas industriales, sive communes, sive mechanicas patri præstare teneatur? Cujus affirmativam per multas rationes unacum resolutione contrariorum deducit Dn. Harpprecht. in *disp. de Operis liberorum, quas liberi suis parentibus debent ac præstant ib. 10. & ib. 24.* Nec hætenus apparuit, cur nobis, jure communi inspecto, à laudati Dn. Harppr. sententia discedendum sit. Alia est quæstio, an liberifamilias, qui patri operas præstiterunt, harum nomine ab illo, vel etiam, patre mortuo, à fratribus salarium sive mercedem & quidem hodie (Nam de Jure Romano res dubio caret propter *l. 3. Cod. de injus voc.*) exigere possint? quam ex stricta juris ratione negativè decidit Dn. Harpprecht. in *disp. de Salario pro operis liberorum præstando cap. 3.*

§. 8.

Ut filiusf. ex facto quodam debitor existat, requiritur, ut illud sit (1) in se & sua natura obligatorium, non vero nudum, cujusmodi est lusus aleæ, *l. f. Cod. de Aleator.* Vid. Selden. *de Jur. nat. & gent. juxta discipl. Ebraor. L. 6. c. 11.* commendatio *l. 12. §. 12. π. Mandat. l. f. Cod. quod cum eo, qui in alien. potest. con-* filium, *§. 6. Inst. Mandat.* simplex assertio, Grot. *de J. B. & P. L. 2. c. 11. §. 2.* Vid. *l. ult. π. Qui test. fac. poss. l. 19. §. 2. §. 3. π. de Edil. Edict.* ubi dictum à promisso eleganter discernitur. (2) Proprium, per regulam generalem *l. unic. Cod. Ut null. ex vican. XI. 6.* quæ adeo h. l. vera est, ut ne quidem ex facto patris sui filiusf. obligetur, *l. 5. §. 16. π. de Agnos. & alend. liber. l. f. Cod. de Primipil. l. 12. C. de N. G.* Hinc, si paterf. solus hæreditatem, filio delatam, adierit, hic creditoribus hæreditariis respondere non tenetur, *l. f. pr. & §. f. Cod. de Bon. quæ liber. Mev. P. 3. D. 17.* Multò minus ex delicto patris filius tenetur *l. 2. §. 7. π. de Decur.* Sed huic potius, uti jam supra dictum, bonis paternis confiscatis peculium protectitium conservatur & jure proprietatis addicitur. *l. 2. §. 4. in f. π. de Minor.* Vid. Dn. Coccej. *disp. de Socio Crimin. ib. 54. seqq.*

B 3

ubi

ubi respondet ad dubia; quæ ex nonnullis S. S. locis & l. 5. C. ad leg. Jul. Maj. moveri solent. Debent autem dicta accipi de eo, quod regulariter obtinet. Aliquando enim filius creditoribus sui patris, etsi hujus hæres non sit, satisfacere debet, & quidem (1) si pater sit debitor ex causa administrationis primipilaris h. e. ut plerique existimant, annonariæ, cir. l. f. Cod. de Primipil. Vid. Mev. conf. 62. n. 13. (2) si pater, id quod ipsi creditum est, in utilitatem filii verterit, dummodo id quod versum est, ad alimentationis onus non pertineat. Cum enim pater filii alimenta gratis & sine ulla repetitione præstare teneatur l. 11. Cod. de Neg. Gest. dici nequit, quod ex persona patris ejusdem creditores, quorum pecunia in filiorum alimenta conversa est, horum nomine contra illos quandam actionem habeant, frustra dissentiente cum alleg. Dd. Berlich. P. 2. Dec. 248. n. 2. Æquitatis tamen & virtutis omnino est, ut filius locuples æs alienum patris, præsertim modicum, quod hic ad filium alendum, augendum, ornandumque contraxit, sponte & solo pietatis sensu solvat. Loccen. Synops. Jur. Sued. Exercit. Extraord. 2. quest. 7. (3) si filius pro suo patre, vel sponte vel necessitate juris, scil. patre incarcerato Novell. 115. c. 3. §. 3. fidejusserit, l. 10. §. 2. ff. l. 8. Cod. de Fidejuss. Vid. Hering. de Fidejuss. c. 7. n. 328. seqq. Denique si pater de fructibus peculii adventitii regularis ex gr. mediante locatione contraxerit, nihil ambigitur, quin filius contra eum patris, qui de usufructu dicti peculii liberè disponere potest, B. Dn. Frommann. disp. de Administr. Adventit. legit. ib. 71. servare teneatur.

§. 9.

Major incidit dubitatio, an tunc, quando pater universa sua bona filio-famil. cessit vel tradidit, hic illius creditoribus obligatus sit? Quæ questio, cum secundum ea, quæ supra §. 2. diximus, filius, per dictam traditionem talis esse non desinat, ad scopum dissertationis nostræ omnino pertinet, adeoque h. l. decidenda venit. Exstat autem hanc in rem valde notabilis decisio ap. Mev. P. 6. D. 319. ubi distinguit vir summus, an per cessionem bonorum vivo adhuc patre factam nuda saltem administratione, an verò simul dominium ex titulo donationis in filium transie-

transierit. Nam aliquando & liberi adhuc in potestate positi non obstante *l. 17. Cod. de Donat.* per cessionem bonorum paternorum domini efficiuntur e. g. si illa ex causa donationis remuneratoz instituat. Vid. Dn. Harpprecht. *disp. de Divisione bonorum vivis adhuc parentibus facta ib. 51. seqq.* Primo itaqve in casu filius, ut de suo solvat, cogi nequit, arg. *l. f. n. de Instit. act.* De bonis autem paternis tunc demum recte fit solutio, si filius administrator vel mandatum cum libera, uti hodie quidem loquimur, habeat, *l. 59. n. de Procur.* vel à iudice solvere iustus sit. Escobar de *Ratioc. Administr. c. 23.* Hoc quoque certum est, arg. *l. 9. §. 8. n. de Pecul.* quod ipse pater ex suis bonis, quæ filius administrat, etiam hoc invito eam summam, quam creditoribus debet, deducere valeat, quamvis filio simul constitutus sit usufructus. Hic enim, si omnia bona complectatur, non intelligitur nisi deducto ære alieno, *l. ult. n. de Usu & Usufr. legat. junct. l. 72. n. de Jur. dot.* ita quidem, ut id, quod proprietarius suis creditoribus debet scil. ante constitutionem usufructus omnium bonorum, sub eodem non contineatur, & per consequens usufructuario per rei vindicationem adimi possit. Secundo in casu, (qui in dubio non præsumitur, Vid. *Mev. P. 6. D. 320. & P. 7. D. 285.* latè Dn. Harppr. in *cit. disp. ib. 27. & multis seqq.*) ad ductum suprà laudatæ *Decis. 319.* refert, an donatio, vi cuius bona paterna in filium, jure proprietatis transcripta sunt, fuerit simplex, an vero cum pacto de solvendo creditoribus conjuncta. Si prius, tunc filium creditoribus, quando in horum fraudem donatio processit, teneri, deciditur à *Mev. l. 8. n. 4.* id quod tamen ulteriorem declarationem exigere videtur. Ac primò quidem discrimen faciendum est inter creditores, qui post cessionem, & qui ante hanc exstiterunt. Illi quod ne quidem actionem Paulianam contra filium habeant, nullum est dubium. Qui enim creditores fiunt post alienationem, hac se fraudatos esse, fraudulenter & importunè queruntur. Hi filium, tanquam successorem singularem, actione quidem personali convenire nequeunt, (uti in genere quoad donatarios omnium bonorum juris est, *l. 15. Cod. de Donat.*) bene tamen actione Pauliana, per textum hanc

hanc in rem expressum l. 17. §. 1. π. *Quæ in fraud. credit.* in qua illud singulare est, quod consilium fraudandi in donatione omnium bonorum maxime paterna ne quidem necesse sit probare, sed à lege præsumatur. Ita enim Julianus, in cit. §. 1. Lucius Tullius, cum haberet creditores libertis suis, hiisdemque filiis naturalibus universas res suas tradidit? Respondit: *Quamvis non proponitur, consilium fraudandi non habuisse, tamen, qui creditores habere se scit, & universa sua bona alienavit, intelligendus est, fraudandorum creditorum consilium habuisse, ideoque etsi filii ejus ignoraverunt, hanc mentem patris sui fuisse, hac actione tenentur.* Vid. Brunn. & ab hoc alleg. Dd. ad cit. l. 17. Et hinc quoque de jure Lubecensi in casu separationis liberorum, creditores, in quorum præjudicium illa contigit, bona assignata revocare possunt. *Mev. ad J. L. P. 2. r. 2. art. 33. n. 80. 81. 82. & n. 195.* Imò non dubitamus, quin, cum alienatio omnium bonorum non intelligatur nisi deductio ære alieno, l. 72. π. *de jur. dot.* pater de bonis in filios collatis, etsi horum donatio firma esset ac valida, id quod creditoribus debet, rectè detrahat. Cui si forte filius se opponat, pater soluta patria potestate, vel etiam hac stante saltem moribus hodiernis (quibus patrem contra filium, agere posse asseritur *infr. §. 15. inf.*) vindicationem summæ deducendæ habebit. Si posterius, puta, si pater filios, bona donaverit cum pacto de creditoribus paternis solvendo, ratione juris Romani inspecta, creditores ex illo pacto, quod inter patrem donatorem & filium donatarium universalem de debitis paternis solvendis intercessit, nullam actionem, nisi hanc pater cesserit, habent, l. 22. *Cod. de Donat.* sed potest saltem donatarius à donatore pro diversitate casuum vel actione ex stipulatu vel præscriptis verbis cogi, ut placito satisfaciatur, l. 9. *Cod. d. t.* Quæ omnia an in praxi, ex isto pervagatori præsupposito, *hodie per alterum obligationem & actionem quæri posse, aliter sese contra expressos textus in d. l. 22. & d. l. 9. C. de Donat.* habere existimandum sit, eorum, qui in negotiis forensibus versantur, iudicio merito relinqvimus.

§. 10.

Cæterum quod attinet filiis Ephorum, faciliè apparet, quod, uti in genere discipulus ex contractu sui ephori non obligatur, nisi iustus

justus vel versio in rem probetur, ita nec quoad filium. qui ephorum
habet, aliud sentiendum sit. Hinc si ephorus mandato patris-
famil. mutuam pecuniam acceperit, hanc vero in proprios usus
converterit, filius. conveniri nequit, etsi pater, ex nonnullorum
sententia, pecuniam reddere teneatur, propterea quod dolus ephori
in re mandata magis patri præponenti, quam creditori bona fide
cum illo contrahenti nocere debeat, *arg. l. 11. §. 4. π. de In-
suor. act. l. 5. pr. π. de Tribut. act. Lauterbach. in Coll. Theor. pr.
ad π. tit. de SCo Macedonian. §. 2. n. 8. Frommann. disp. de SCo
Macedon. ib. § 1.*

§. 11.

Hactenus de obligatione filii fam. ex facto alterius. Factum
filii - familias obligatorium proprium est vel illicitum seu deli-
ctum, de quo infra, vel licitum; hoc verò aut pollicitatio au-
conventio. Illa privatis facta qua talis h. e. per acceptationem
in pactum non transformata, cum saltem naturaliter obliget de
jure hodierno pariter ac Romano, prout contra Cyprianum Reg-
neri rectè adstruxit Struv. *in Decif. Sabbath. Dec. 1.* sane nec quoad
filium. alium effectum habere potest. De voto filii fam. pecu-
liaris occurrit textus *in l. 2. §. 1. π. de Pollicitat.* ubi ita Ulpia-
nus; *Voto autem patres familiarum obligantur, sui juris. Filii enim
familias vel servus sine patris dominive auctoritate non obligantur.* Hinc
quoque Servius ad illud Virgilii: *ipse pater voce famulam:* Bene
inquit, pater, quia voti potestatem non nisi patres habent.
Quamquam autem Dd. in ratione *cit. §. 1.* assignanda valde sint
solliciti, Vid. Connan. *in Comment. jur. civil. L. 5. c. 5.* Hilliger
in Donell. enucl. L. 12. cap. 25. lit. B. ibique cit. Dd. optimè ta-
men facere videntur ii, qui ibidem nihil singulare haberi contem-
dunt, verba Ulpiani de voto *reali* (ceu de quo in præced. pr. ser-
mo fuit,) & quidem tali, quod de peculio profectio factum est,
accipientes. Nam peculium adventitium, prout de jure Cod. sese
habet, tempore Ulpiani rarè existit, & circa castrense patris con-
sentus, qui tamen in *cit. §. 1. d. l. 2.* requiritur, nihil opera-
tur. Multò minus dici potest, quod filius. quâ talis votere
prohibeatur, sive ejusdem inopiam respicias, (quia hæc, uti jam
supra §. 7. diximus, obligationis nativitatem non impedit) sive
C
conditio.

conditionem. Si enim præcise requiretur, ut vovens esset pater, sequeretur contra mentem Ulpiani *d. l. 2. §. 1.* quod nec cum consensu patris votum filii familias valeret, cum ille in hunc, manente patria potestate, jura patris, transferre nequeat. *l. 25. §. 1. π. de mort. caus. donat.* Quæ cum ita sint, merito inferimus cum Excell. Dn. Mascovio Patrono ac Præceptore nostro & olim & nunc summè devenerando *in disp. de Polnic. Et vot. Sect. 2. §. 1.* quod votum filii famil. uti de peculio profectio nec non adventitio regulati factum, ex ratione communi, quæ utriusque dicti peculii alienationem consensu patris deficiente prohibet, non subsistit, ita è contra pro valido sit reputandum, si castrensè vel adventitium irregulare peculium concernat. Dissentit quidem, quæ posterius peculium, novissimè B. Textor. *in disp. de Obligat. ex voto ib. 34.* sed ex isto præsupposito, voventem æque ac testatorem patrem, esse debere, id quod verum non esse, modò in præcedentibus dictum est. Unde simul meritò statuimus, reale votum filii, etsi nullum plane peculium habeat, tamen esse obligatorium, hoc quidem effectu, ut, æque ac in casu inita conventionis, executio differenda sit, donec ille proprii quid consequatur. Vid. *instr. §. 24.* Et votum filii famil. personale validum pronunciat cum communi Dd. Schola ipse Dn. Textor *l. c. ib. 36.* Rectè quidem, dummodo illud non contineat factum aliquod potestati patriæ & disciplinæ domesticæ contrarium; cujusmodi tamen factum non est ingressus monasterii. Hunc itaq; si voverit filius, pater prohibere nequit, quo minus ille monachus fiat. *l. 55. l. 56. §. 1. Cod. de Episcop. & Cleric. Novell. 123. c. 41.* Nec audiendus est Cujacius, qui *in Paratit. ad tit. Cod. de Emancip. liber.* asserit, integram esse patri vindicationem filii, qui in consulto patre se devovit monasterio. Quod assertum *cit. ll.* aperte contrariatur, quænamquam has ex antiqua quadam superstitione, quæ vita monastica filiali subjectioni præfertur, latas esse existimet Ziegler. *ad Lancell. J. C. Lib. 1. c. 39. §. 3. pag. 276.* ubi simul addit, piè admodum per Concilium Gangrense *can. 16.* anathematis fulmine filium percussum esse, qui prætextu religionis patrem deserit. Plane, si filius, qui ad ingressum monasterii se obligavit, impubes fuerit, pater id factum intra annum irritare potest, ex dispositione *cap. 2. X. de*

X. de Regul. qvo intuitu supra memoratum Cujacii assertum admitti potest. Imo jure divino forensi facilius vota liberorum à patribus impugnabantur. Num. XXX. vers. 4. seqq. vid. Grot. ad cit. vers. 4. Atque, hæc de sollicitatione filiofamil. publicè pariter ac privatim facta dixisse, sufficiat.

§. 12.

Si verò filius conventionem inierit, summa ac principalis distinctio est, an id jussu patris, an verò motu proprio contigerit. Priori in specie, filius, omnino obligatur, l. 3. §. 4. π. de Minor. l. 20. §. 1. π. famil. Excise. ita quidem, ut si in propriam utilitatem contraxerit, de suo solvere debeat, qvò facit l. 2. Cod. Qvòd cum eo, qvi in alien. pot. ex qva intelligimus, ejus rei nomine, de qva cum filiofamil. ex voluntate ejus, in cujus potestate fuit, contractum est, si ille paterna hæreditate abstineat, actionem in id, qvòd facere potest, dari. Contra si filius, jussu patris ut administrator vel procurator contraxerit, tenetur saltem ad id, ut creditori à patre satisfieri procuret, qvòd apertè colligitur partim ex cit. l. 20. §. 1. π. famil. Excise. ubi dicitur: *Si filius, jussu patris obligatus sit, debet hoc debitum ex hereditate paterna præcipere.* (scil. tanquam debitum patris, qvia hoc saltem præcipitur sive à paterna hæreditate deducitur) partim ex l. 4. Cod. Qvòd cum eo, qvi in al. Qvæ lex de filio, qvi in patris commodum pecuniam mutuò accepit, omnino intelligenda est, propterea qvòd is, cui jussu patris in propriam utilitatem pecunia numerata est, ex propria qvoque persona, & per consequens, etiam si patris hæres factus non sit, obligetur, l. 4. Cod. de SCto Macedon. Quibus omnibus accedit, qvòd in genere quilibet procurator, ex contractu nomine domini inito, eatenus tantum conveniri possit, ut solutionem curet præstetqve ex bonis domini, arg. l. 20. π. de Instit. Act. l. 34. vers. verisimile π. de N. G. l. 43. §. 1. π. de Admin. Tutor. Lauterb. ad l. de Instit. act. §. 14. Dn. Schilt. Ex. ad. π. 27. §. 41. Diss. Bachov. de Action. Disput. 8. §. 11. p. 122. seqq. Unde conditio filii, qvi sui patris procurator est, durior vel deterior esse nequit, uti nec melior; adeò ut filiofam. qvi jussu patris in hujus utilitatem contraxit, principaliter, etiam

mortuo patre, obligetur iis in casibus in quibus quilibet mandatarium ex negotio nomine domini celebrato, finito licet officio, principaliter tenetur, sive cogi potest ut de suo solvat. Quos casus recenset Lauterbach. l. c. & novissimè Dn. Hertius in *disp. de Obligat. mandantis & mandatarii respectu tertii* (quæ existat in *Opuscul. Hertian. Tom. III. p. 155.*) *ib. 20.* Nec minus in dubio, an filius, à patre contrahere iustus, pro principaliter obligato haberi debeat? rectè applicantur ea, quæ tunc juris sunt, si in genere in causa contractus cum mandatario initi dubitetur, an huius, an verò domini seu mandantis persona electa sit? Putat autem Brunnemann. *ad l. 13. Cod. Si cert. pet. n. 8.* ad conjecturas maximè confugiendum esse, ut proinde res generali regula definiti non possit, sed pro diversitate casuum, iudicis arbitriò, diversimode statuendum sit.

§. 13.

Ex dictis facilè perspicitur, an & quando filius, qui iussu patris obligatus est, beneficium restitutionis in integrum impetrare possit? Eadem enim distinctione, quæ in §. præced. usi sumus, heic opus est, scilicet an ille ut nudus procurator patris contraxerit, & tunc beneficium restitutionis in integrum cessat, l. 23. *π. de Minor.* an verò in propriam utilitatem. Quo casu dictum beneficium datur, l. 3. §. 4. *in vers. Proinde si iussu patris obligatus sit π. de Minor.* ubi tamen excipitur mutui datio; In hac enim, inquit Ulpianus, si filius iussu patris pecuniam accepit, non adjuvatur. Cujus ratio manifesta est ex eo, quod filius, qui iussu patris pecuniam revera accepit, nullam regulariter allegare possit læsionem à creditore profectam Struv. *ad ut. π. de Minor. ib. 60. in verb. Cur autem restitutio non detur.* Equidem Bachov. *ad 7a xpō/α p. 1096.* aliam reddit rationem, scilicet quod filius, tutus sit exceptione SCti Macedon. Sed hæc ratio, quæ etiam est Donelli *L. 21. cap. 7.* meritò rejicitur à Struv. *l. c.* quoniam filios familias, qui iussu patris pecuniam mutuatus est, dicta exceptio non datur, l. 7. §. 11. *π. de SCto Maced. l. 4. Cod. Eod.*

§. 14.

Posteriori in specie, quæ filius, motu proprio pactus est (*vid. §. 12. in pr.*) refert, an illud (1) cum ipso patre, aut (2) cum

cum fratre communem patremf. habente, vel deniqve (3) cum extraneo factum esse appareat. Qvi tres casus sigillatim considerandi erunt. Si itaqve filius cum suo patref. contraxerit, illum huic *naturaliter* obligatum esse, constat ex *l. 38. §. 1. π. de Condit. Indeb.* Nam cum ficta illa unitas, qvæ ex legislatione civili inter patrem & filium obligationem nasci vetat, jure naturali ignoratur, sane hoc non prohibet, qvò minus pater cum filiof. validè contrahat. Nec movet *l. f. C. de Impuber. & al. subtit. in qva* dicitur, qvòd natura pater & filius eadem esse persona intelligantur. Hic enim vox *natura* denotat non jus naturale, sed conditionem rei physicam, cujus intuitu filius, qvi à patre generatur, cum hoc physicè non verò moraliter (uti de jure civili) idem pene est, sive sit sui juris, sive in potestate patris positus. Ceterum obligatio naturalis, qvæ inter patrem & filiumfam. consistere potest, ita est comparata, ut facta emancipatione nec mutetur in civilem, nec planè desinat vel exstingvatur *d. l. 38. §. 1.* Dico (1) *non mutatur*, propterea qvòd emancipatio plerumqve & maxima ex parte procedat in commodum filii, & sic in ejusdem odium vel onus detorqveri non debeat. Nec dubitandum, qvin contra filium, sui qvondam patrisf. debitorem, hæredes paterni experiri nequeant. Conditio enim obligationis ex persona hæredum non mutatur. *l. 2. §. 2. π. de V. O.* qvòd tamen non obstante filius fratribus cohæredibus id, qvòd ex contractu suo cum patref. e. g. mutui debet, conferre tenebitur. Dico (2) *non desinit*, qvonia civilis ratio naturalia jura corrumpere neqvit *l. 8. π. de Capt. minut.* Cui consequens est, filium id qvòd patri vi contractus, durante patria potestate initi, post emancipationem vel mortem patris solvit, propter existentem tempore solutionis obligationem naturalem frustra repetere, dummodo debitum filii in peculio, post emancipationem eidem adempto non exstiterit, adeoqve pater illud nondum consecutus sit. *d. l. 38. §. 1.* Aliàs enim subsequens solutio, qvæ omni omnino obligatione exstincta ex errore facti contigit, conditionem indebiti parit, cum sit contra juris formam, idem bis petere vel accipere.

§. 15.

Qvòd verò attinet *civilem* & cum facultate agendi conjunctam
C 3 obligat.

obligationem, hac filius, patri non tenetur *l. 4. n. de jud. l. 2. n. de Contrab. Empt. & V.* nisi super peculio castrensi vel quod contractum sit. *cit. l. 2.* Utrumque, & regula & exceptio suam habet rationem. Regula enim fundamentam collocatur in jam supra nominata unitate morali, qua filius, & pater, quoad negotia domestica una eademque persona censentur *l. f. Cod. de Impub. & ab Substit.* quod fit, ut, cum nemo se ipsum convenire possit, *l. 16. n. de Furt.* nec pater contra suum filium, obligationem civilem, indeque descendantem actionem sibi acquirat. *Vid. Palrej. de Judic. L. 1. c. 5.* Exceptionis ratio dependet ex eo, quod filius, in solo peculio castrensi jure patris familias gaudeat *l. 2. ff. de SCto Macedon. l. 6. ff. n. de Injust. rupt. irr. fact. test.* Ex quo inferunt *Gædd. de Contrab. & committ. stipul. c. 7. n. 84. seqq. Ludvvell. ad ff. 6. Instit. de inutil. stipul. & alii,* contractum, in causa peculii adventitii, irregularis licet, inter patrem & filium initum civiliter non obligare, quia, ut dictum, nullibi disponitur, quod filius, in nominato peculio jure Patrisfamilias censendus sit. Et cum hæc ratio omnes objectiones, quas dissentientes in contrarium afferunt, vincat, nec idoneè impugnari possit, laudati *Gædd.* hujusque sequacium sententiam, juris veritate inspecta, merito defendimus, utiliter assumptis iis, quæ ad dissentientium rationes sufficienter reponi vulgo solent. Neque est, ut quis, noviter forte, objiciat, patrem, filios, pacto vel expresso vel tacito, usufructum bonorum adventitiorum remittere posse. *l. 6. ff. 2. C. de Bon. que lib. vid. Dn. Frommann. disp. de Administrat. adventit. legit. th. 88.* Hoc enim pactum tale est, quod sine effectu actionis vim suam habere potest, si nimirum pater filium, qui peculium adventitium possidet, eodem frui patiatur. Illud tamen nosmetipsi concedimus, quod conventio, qua filius, bona adventitia patri mortis causa donavit, & ab initio valida, & ex postfacto efficax sit, ita ut pater post mortem filii, id, quod ab hoc mortis causa donatum est, recte petat, quandoquidem donationis eventus in illud tempus, quo pater & filius desinunt, excurrat. *Alexander Vol. 1. conf. 196. n. 2. Fachinæus L. 2. controv. c. 26. Berlich. P. 3. concl. 1. n. 31. Dissentit. Paris. vol. 3. Conf. 97. n. 11. Clarus L. 4. Sentent. ff. donat. quest. 6. n. 7. Erenkel. de Privileg. Par. Privileg. 16. c. 2. n. 15.*

6. 2. n. 15. *vers.* Ego tamen. Quorum opinio nititur isto præsup-
posito, filium ne quidem de bonis adventitiis sine patris consensu,
qui in rem propriam inutiliter interponitur, mortis causa donare
posse. Sed hoc rectius negatur à Berlich. l. c. n. 21. Lauterb.
in *disp. de mort. caus. donat. ib.* 21. Pro quibus etiam facit. Spec.
Svevic. c. 262. *ibi*: Und hat der Sohn ander Gut gewonnen /
denn daß ihm sein Vater gab / und giebt ihm GOTTES Geschafft.
Er giebt das Gut mit gefunden Leib oder am Tode. Wert / wenn
er will. Imò sunt nonnulli, qui moribus hodiernis indistinctè *ciq.*
l. 4. n. de *Judic.* cessare; & per consequens patrem contra filiumf.
& vicissim filiumf. contra patrem agere posse affirmant Vultej. de
Judic. l. c. n. 11. Brunn. ad *cit.* l. 4. n. de *Judic.* Dn. Thomafius
in *disp. de Usu juris patern. secundum mores german cap. 2. §. 5.*
Quorum testimonio si credamus, frustra hodie disputatur, an con-
tractus, in causa peculii adventitii vel extra hujus respectum ini-
tus inter patrem & filium, vel hunc vel illum civiliter obliget.

§. 16.

Equidem, si filiusf. contra quem pater actionem habet ex
contractu, sit minor, curator ex officio constituendus est, quia
minor absque curatore legitimam in judicio standi personam non
habet. l. 2. *Cod. Qui legu person. stand.* Illud verò heic quæri-
tur, an filiusfamil. qui in contractu cum patre suo inito læsus est,
beneficio restitutionis in integrum uti possit. Nam
vetus fuit controversia, an & quatenus liberis contra parentes re-
stitutio in integrum concedenda sit, teste ipsomet Imp. Justiniano,
in l. 2. *Cod. Qui & adversus quos restit. in integr.* quancquam non
convenient Dd. an illa controversia de omni omnium liberorum,
an verò de sola horundem minorum restitutione fuerit. Pleriq;
quos refert & sequitur Strauch. ad 50. *Decis. Ex. 3. c. 1. n. 32.*
33. posterius affirmant, indeque sanctionem d. l. 2. quæ liberis
contra parentes restitutio in integrum denegatur, tantum de illa,
quæ beneficio ætatis impetratur, accipiunt. Etsi verò ab hac
communiori sententia recedat, eamque verbis & rationi *cit.* l. 2.
repugnare existimet Bachov. ad *7a περὶ α pag. 971.* meritò tamen
propterea notatur à Strauch. l. 6. cum ipsa decisio in d. l. 2. minoris
mentionem faciat, *ibi: cum minor ex sua simplicitate &c.* nec appareat,
quod

quod quæ restitutionem jure communi liberis contra parentes concedendam, dubitatio, quæ Imp. Justinianum ad dispositionem *cit. l. 2.* movit, ulla apud veteres fuerit. Cui accedit, quod *Novell. 155.* quæ sæpe *cit. l. 2.* declaratur, præsupponat, filiam quæ contra matrem quondam tutricem restitui vult, esse minorem, licet de cætero non dissimulemus, illam restitutionem in integrum, quæ per modum exceptionis vel declarationis in casu *cit. Novell. conceditur*, non esse propriè & strictè talem; cum pertineat ad acceptilationem à filia minore sine curatoris consensu factam, quam ipso jure nullam & invalidam esse, nullaque rescissione indigere, constat ex *l. 1. Cod. de Acceptil.* Si itaque verum sit, *l. 2. Cod. Qui & advers. quos de sola restitutione liberorum*, quæ ex capite minorennis ætatis procedit, intelligi debere: verum quocumque erit, quod per *d. l. 2.* non sit derogatum non solum *l. 2. C. Si advers. donat. l. 2. Cod. Si advers. rem judic. (Vid. Strauch. l. c. cap. 2. n. 11. seqq.)* sed etiam *l. 11. §. 1. π. de Dol. mal. l. 4. §. 16. π. de Dol. mal. & met. except. l. 5. Cod. de Dol. mal.* ubi liberis dolo parentum læsis non quidem actio de dolo, sed actio vel exceptio in factum proponitur; In quam sententiam transire videtur *Mev. P. 9. D. 39.* Nec hac ratione minorum conditio deterior redditur, quam majorum, cum illi eodem, quo hi, modo tuti sint videlicet actione vel exceptione in factum temperata, quæ efficitur, ne quod lucrum Parentes ex sua improbitate consequantur, *Strauch. l. c. n. 7.* Nec porro obstat, quod in contrarium urgent *Bachov. l. c. & Tulden. ad d. 1. Qui & adversus quos &c.* per nominatam actionem vel exceptionem in factum, etsi tacitè & per indirectum, revera tamen parentis famam soggillari, id quod ne fiat, Imp. Justinianus, in *presenti l. 2. C. Qui & adversus quos* disertè prohibet. Nihil enim impedit, quo minus & heic rectè utamur vulgari illa juris regula, multa omisna non nocere, quæ expressa vocent. Illud quidem indubium videtur, quod liberi mediante remedio *l. 2. Cod. de Resc. Vend.* vel etiam actione redhitoria ex capite Ædilitii Edicti, factum patris ac matris rescindere valeant. Atque hæc omnia, quæ de restitutione in integrum liberis contra parentes in genere vel deneganda vel concedenda hucusque diximus, etiam ad filium. in
contra-

contractu cum patre inito, ex quo ejusdem debitor existit, læsum commodè satis applicari possunt; supposito scil. casu, quo dictæ personæ invicem rectè agunt, e. g. si super peculio castrensi vel quasi contractum sit. Vid. supr. §. 15.

§. 17.

Quando filiusf. cum fratre vel sorore communem patremf. habente contraxit, quoad obligationem civilem pariter ac naturalem eadem, quæ in §. 15. tradidimus, obtinent. Alia est quæstio, an, si unus fratrum, mortuo patref. solverit id, quod tantum naturaliter debebatur, solutum mediante conditione indebiti in casu, quo uterq. frater peculium profectitium habuit, repeti possit? quo pertinet sinuosa l. 38. pr. π . de Condict. Indeb. de qua multi multa dixerunt; quæ ut repetamus, B. L. vix à nobis desiderabit. Vid. Struv. in *S. J. C. ad tit. de Condict. Indeb. ib. 34.* Margyard. Freher. in *Decis. Arcopagii. c. 9.* ubi cit. l. 38. sub persona Sosisclis & Cariclis eleganter exponit. Ceterum quod attinet beneficium restitutionis in integrum, hoc quidem, ex causa licet ætatis impetrari solitum, filiosf. fratri contra fratrem denegandum non est: cum frater fratri non reverentiam, cujus intuitu dictum beneficium contra parentes cessat, *d. l. 2. Cod. in f. qui & advers. quos*; sed saltem amorem debeat: cujus etsi magna est ratio; tanta tamen non est, ut damnum nobis à fratre illatum, in ejusdem commodum & lucrum, reparare negligamus.

§. 18.

Si filiusf. cum extraneo, h. e. qui nec illius paterfamilias, nec unà in hujus potestate positus est, contraxerit, semper sollicitè distinguendum, an contractus citra intuitum peculii; an verò de re ad peculium pertinente initus sit? Quæ distinctio eò diligentius adhibenda venit, quò magis vulgò negligi perperam solet. Et quidem primo in casu, puta, quando filiusf. rem alienam ex contractu mutui, commodati, depositi, pignoris, locati conducti, emptionis venditionis, acceperit, vel etiam ad factum ali- quod, seu ad dationem rei ad peculium non pertinentis (quia scil. hoc vel plane non existit, vel non spectatum fuit à contrahente sive pacifcente filiosf.) sese obligavit: rursus interest, an filiusf. D tempore

tempore pacti aut contractus major fuerit; an verò minor. Si major, maximè vera sunt quæ diximus supra §. 5. & 6. filiumf. ex omnibus causis æque ac patremf. h. e. & naturaliter, & civiliter obligari. Quod ut eò magis pateat, per nonnullorum contractuum species, occasione textuum hic inde occurrentium, ivisse non pœnitebit. Dicimus itaque filiumf. majorem, qui de re non peculiari cum extraneo contraxit, obligari I. ex mutuo, etsi aliq. vando inefficaciter, propter obstantem exceptionem SCti Macedoniani; (Vid. Dd. ad tit. π. & Cod. de SCto Maced. Excell. Dn. Mascov. & Dn. Frommann. *diffp. de SCto Macedon.*) semper tamen validè, h. e. & naturaliter, l. 10. π. de SCto Macedon. & civiliter, l. 18. π. de SCto Maced. l. 6. pr. Cod. Eod. ubi contra patrem actio de peculio conceditur: atqui hæc tanquam actio minus principalis, & adjectitia qualitate aucta, actionem principalem contra ipsum filiumf. competentem præsupponit. Quod pluribus præclare demonstrat Excell. Dn. Mascov. in *laudat. diffp. de SCto Macedon. ib. 17. seqq.* Cæterùm utraq. obligatio valde notabilem habet effectum. Quemadmodum enim naturalis, in casu factæ solutionis, conditionem indebiti cessare facit, d. l. 10. π. de SCto Macedon. l. 19. pr. π. de *Condit. Indeb.* ita civilis transitum dominii operatur, vel minimùm apertius indicat. Nam cum mutuum, ex quo filius, pecuniam accepit, jure Civili non in se & simpliciter sit reprobatum, quia scil. obligationem civilem producit, certè istud mutuum non potest non esse titulus ad transferendum dominium habilis. Atque hoc evidenter satis apparet ex l. 9. §. 2. π. de SCto Macedon. in qua pecunia filiof. ab extraneo licet, numerata ad peculium referatur, jam verò res, cujus dominium creditor filiof. retinet, ad peculium non spectat, per text. express. in l. 38. pr. π. de *Pecul.* Planè jure noviori, quo filius rem non à patre proveniente sibi metipso acquirit, dominium pecuniæ mutuo datæ non in patrem sed in ipsum filiumf. transferri manifestum est. Quapropter non errabimus, si dicamus, quod nummi nondum consumpti ne quidem rei vindicatione repeti possint. Deinde obligatio civilis ex mutuo filiof. descendens etiam ratione dantis operatur, hoc scil. effectum, ut ille

confe-

consequatur actionem, etsi inefficacem, veram tamen *cit. l. 13. §. de Scto Macedo. l. 6. pr. Cod. eod.* Hæc autem actio efficit, ut exceptio Scti M. sit juris & proprie talis. Quamquam enim ex specialio privilegio cum exceptione facti conveniat in eo, quod litis ingressum impediatur, *arg. l. 1. §. 1. l. §. 6. l. 9. §. 2. π. de Scto Macedon.* & ipsi executioni opponi possit, *l. 11. π. d. 2.* Vid. Dn. Fromann. *cit. disp. de Scto Macedon. th. 56.* tamen in cæteris sui naturam omnino retinet. Neque verò, ut hoc obiter addamus, inspecta praxi, inspectisque effectibus, citra intuitum termini exceptionibus opponendis præstituti, perinde est, an quis exceptionem juris, an verò talem, quæ facti dicitur, habeat. Nam (α) qui exceptione *juris* summoverti potest, nunquam incurrit poenam temerè litigantium, quæ is, qui sine justa & probabili causa ad iudicium provocavit, expensas litis aliudve damnum reo refundere tenetur, *§. 1. in f. Inst. de Pæn. temerè litigant. l. 79. π. de Judic.* Item (β) exceptio juris à iudice non debet suppleri, quæ de re distinctè & perspicuè egit Venerandus Dn. Parens meus in *disp. de Investigando definiendoque statu cause forensis, th. 10.* & hinc nec exceptio Scti Macedon. prout post Schneidew. rectè monet B. Fromm. in *cit. disp. th. 56. in fin.* Quæ omnia in casu, quo exceptio facti datur, aliter sese habere nemo ignorat. Nec obli. *l. 6. π. de Dol. mal. l. 112. π. de R. J.* ubi Paulus: *Nihil interest, ipso iure actionem quis non habeat, an per exceptionem infirmetur.* Nam hoc saltem verum videtur quoad statum actionis extrajudicialiter spectatæ. Conf. Dn. Stryk. in *tract. de Interesse controvers. in for. c. 12. §. 6.* qui hæc aliter conciliat.

II. ex Commodato *l. 3. §. 4. π. Commod. & hinc quoque ex precario l. 5. §. 1. π. de Pecul. l. 13. π. de Precar.*

III. ex deposito *l. 33. pr. π. de Pecul. l. 21. π. depos.* Quorum legum occasione probè notandum, quod res à filio-familium contractu sive actu, qui non est titulus ad dominium transferendum habiliis, accepta non pertineat ad peculium, *cit. l. 33.* & per consequens solus filius actione personali conveniri possit, non verò pater actione de peculio. *d. l. 21. π. depos. conf. dicta superius in §. 3.* Nec obli. *cit. l. 3. §. 4. π. Commodat. l. 13.*

π. de Precar. l. 7. §. 1. π. de Pecul. ubi, si res apud filiumf. deposita, vel eidem commodata ac precario data sit, contra patrem actio de peculio conceditur. Hoc enim intelligi debet, postis terminis habilibus, eo scil. de casu, quo non ad rem in specie sed ad hujus estimationem, vel in genere ad quantitatem præstantam agitur. Cæterum si pater rem filiof. e. g. commodatam detineat, actione ad exhibendum, & post rei vindicatione pulsandus est, cit. l. 38. pr. π. de Pecul. Ex quo sua sponte sequitur, quod si e. g. pecunia apud filium - famil. deposita sive ab ipso filio actione personali, sive à patre actione reali repetatur, JUS separationis nempe ordinarium creditoribus filiofam. competat, ideoq; paterf. sui filii creditor, cui aliàs nullum privilegium præponitur, l. 52. π. de Pecul. id quod ipsi debetur, deducere non valeat, per cit. l. 38. pr. π. de Pecul.

IV. ex Stipulatione, e. g. si filiof. fidejusserit. Constat enim ex l. 5. Cod. Quod cum eo, qui in alien. potest. quod tunc ille competenti actione, scil. ex stipulatu teneatur, dummodo filiof. pro alio, mutuum pecuniam accipiente fidejusserit, non verò eum in finem, ut postea ab eodem pecuniam reciperet. Aliàs enim exceptio SCti Macedon. datur. l. 7. pr. in verb. sed Julianus π. de SCto Macedonian. Sciendum quoq; est, quod pater, si filiof. de peculio profectitio ex causa fidejussionis solverit, actionem mandati habeat contra debitorem, pro quo solutum fuit. l. 12. §. 5. π. Mandat. Cujus ratio dependet ex regula generali, qua ipse filiof. ratione peculii profectitii agere prohibetur, l. 18. §. 1. π. de Judic. l. 9. π. de O. & A. Sicuti autem filiof. pro extraneo; ita quoque pro patre validè fidejebet. l. 10. §. 2. π. & l. 8. Cod. de Fidejuss. Quod pluribus firmat Hering. de Fidejuss. c. 7. n. 336. seqq. ubi simul n. 347. subjicit, quod jure statutorio Florentino nec non jure Gothico & Seelandico contrarium obtineat. Præterea filiof. ex stipulatione obligatur, si quod alii mutuò dedimus, ab illo, novandi causa, stipulemur. l. 13. π. de SCto Maced. Dicimus, quod alii. Nam si filiof. id quod ipse mutuò accepit, per stipulationem in novam obligationem deducat, exceptio SCti Maced. nihilominus locum habet. Zanger de Except. Part. Ult. c. 10. n. 8. Deniq; nec illud
omitten-

omittendum est, quod filiusf. mediante stipulatione, mortis causa pariter ac inter vivos omnino valide donare possit. Quod enim nonnulli, ex l. 2. pr. & l. 7. pr. π. de Donation. l. 25. §. 1. π. de mort. caus. donat. in contrarium urgent, filiusfamil. donationem nonnisi patre consentiente subsistere, hoc per ipsas cit. l. 2. & l. 7. rectè restringitur ad casum, quo donatio sit de rebus peculii profectitii. Aliud itaque dicendum est, quando filiusf. qui donavit, vel planè nullum peculium habet, vel tale, de quo liberè dispo- nere ipsi permittitur. Et quidem priori in specie filiusf. post- quam proprii quid consecutus est, rectè convenitur. Imò ge- neraliter verum est, filiumfam. teneri ex omni pacto, licet sim- plici, scilicet in se & sua natura obligatorio e. g. ex pacto juris- jurandi, l. 5. §. 2. π. de Pecul. constituti l. 15. π. de in- rem verf.

V. ex mandato l. 61. π. Mandat. ubi contra filium, qui, adhuc in potestate constitutus, mandatum exigendi accepit, sed demum post emancipationem exegit, actio mandati conceditur. Cui non officit, quod jure veteri per emancipationem actio con- tra filiumf. competens exspiret. Vid. supr. §. 6. Nam respon- detur ex ipsa l. 61. quod actio, quæ in præsentī casu competit, nonnisi utilis sit, quam dari tanto æquius est, quanto minus man- dans ante emancipationem agere poterat, quò tempore nondum filiusf. exegerat pecuniam mandanti debitam. Equidem, an filiusfamil. mediante contractu mandati, sine patris consensu ad procuraturam judicialem, de jure civili, (Nam de jure Ca- nonico nullum est dubium, per c. qui generaliter. §. 1. de Procur. in 610) se obligare possit, haut leviter inter Dd. disputatur. Negant Ascen. Clement. de Parr. Potest. capit. 6. eff. 4. n. 8. it. Accurf. & alii, teste Gvid. Pap. in Decis. Graunop. Quest. 54. n. 2. Sed contra affirmant Menoch. de remed. recup. poss. 15. n. 307. & cum hoc B. Frommann. in disp. de Administr. Advent. legit. th. 54. Vul- tej. de Judic. l. 1. c. 5. n. 12. Quorum sententiam & nos seqvi jubent l. 8. pr. in f. l. 35. pr. π. de Procur. l. 57. π. de judic. Non obst. l. 9. π. de O. & A. nam in hac ipsa l. 9. notanter di- citur, filiumf. suo nomine nullam habere actionem. Ergo ha-

bebit alieno & procuratorio nomine, etiam contra patremf. *arg. l. 16. π. de injus voc. Brunemann. ad l. 4. C. de Patr. potest. n. 3.* Neque vera est illatio Asc. Clement. *l. c. eum*, qui suo nomine agere prohibetur, nec alieno experiri posse: cuius contrarium evidenter apparet ex *cit. l. 16. & §. 4. Inst. de Inoff. Test.* Atq; hanc sententiam, popter *cit. c. qui generaliter §. 1. in 6. hodie in praxi obtinere fatetur ipse Ascant. l. c. n. 12.*

VI. ex societate *per l. 58. §. 2. π. Pro Soc.* circa quam notari meretur, quod filius post emancipationem, etiam ratione temporis præteriti, quo in patria potestate fuit, à socio conveniri possit: Id verò singulare est, cum actio, quæ contra filiumf. datur, facta emancipatione jure stricto expiret. Rationem singularitatis desumit Bachov, ad *τα πρώτα* p. 1158. ex *l. 8. π. de Capit. deminut.* ubi dicitur, quod actiones ex æquo & bono, quò referunt inter alias actionem pro socio, per emancipationem non tollantur. Sed propior & magis manifesta ratio est, quod societas cum filiof. inita post emancipationem ipso jure continetur, *l. 65. §. 11. π. Pro Soc.* Vid. *Mantic. de Tacit. convent. L. 6. tit. 24. n. 8.* Felic. de Societ. *cap. 33. n. 3.* adeoq; prior societas duret maneatq; nec tacite vel facto instaurata dici possit, quia renovatio dissolutionem præcessisse arguitur. Neque vero perinde est, an societas sit instaurata, an vero *ipso jure* continuata. Nam priori in casu, secus ac in posteriori, negotium accessorium, quod à voluntate tertii dependet e. g. fidejussio, expirat nec reviviscit. *arg. l. 13. §. f. π. & l. 7. Cod. Locat. Felic. d. l. cap. 41. n. 28.* Denique adjiciendum est ex *l. 84. π. Pro Soc.* quod, si jussu patris cum filiof. societas coita sit, directò h. e. principaliter cum illius persona agi possit quæ in contrahenda societate spectata fuit: id quod tamen h. l. singulare non est, sed semper obtinet, si jussu patris contractum sit.

VII. ex locatione & conductione *l. 3. §. 3. π. de SCio Maced.* De cuius veritate ut eò evidentius constet, distingvendum est, an filiusf. conduxerit, an verò locaverit. Primo in casu nihil obstat, quo minus ille obligetur, ita quidem, ut, si res conducta sit, hæc in specie restituenda sit, nec actio de *peculio*,

culio, quæ domini transationem præsupponit, locum habeat, per
ea, quæ in præced. de re filiof. commodata diximus. Secundo
in casu interest inter locationem rerum & operarum. De
illa judicandum est ex seqq. ubi de contractibus super rebus ad
peculium pertinentibus sermo erit. Quod verò attinet locatio-
nem operarum, hæc à filiof. facta omnino est valida, etsi con-
cedamus, quod liberi in patria potestate positi ex obligatione quadam
legali patribus suis operas præstare teneantur, vid. supr. §. 7. Illa
enim obligatio tanta non est, ut contractus, vi cuius filiusf. extraneo
suas operas locavit, sit inutilis, notante Gutierrez. de *Furam. con-
firm. P. 1. c. 5. n. 5.* quem sequitur Dn. Harppr. in *disp. de Operis
liberorum ib. ult. in fin.* Facit l. 27. pr. π. de Pecul. ubi dicitur, si
filias. sit sarcinatrix aut textrix, actionem de peculio dari. Ac-
cedit, quod filiusf. extranei pariter ac ipsius patrisf. inhiitor esse
possit. l. 7. §. 1. π. de *Inst. arb. l. 7. §. 11. π. de SCto Maced.*
Hic verò per contractum locationis & conductionis ut plurimum
constituitur.

VIII. ex emptione per cit. l. 3. §. 3. π. de *SCto Maced.*
& l. 3. *Cod. Eod.* Neque verò turbare quenquam debet consti-
tutio Imperatoris Rudolphi II. anno 1589. promulgata, quam
exhibet Hahn. ad *Wesemb. tit. de SCto Macedon. n. 5.* ubi emptio
cum filiof. inita inefficax pronuntiat. Illa enim constitutio est
non Imperialis, sed provincialis, uti apparet ex verbis: *Ent-
bieten allen und jeden Unsern Unterthanen & porro: Wann wir
dann als Herr und Landes-Fürst ic.* Quales formulæ
non occurrunt in *Constitut. Imperii universalibus.* Nam ibi no-
torie dicitur. *Entbieten und befehlen Krafft Kayserlicher Macht
und Gewalt allen und jeden Reichs-Unterthanen.* Plane, si quis
filiofamil. in fraudem *SCti Macedoniani* vendat eum puta in fi-
nem, ut ille pretium habeat in mutui vicem, etiam de jure com-
muni dicti *SCti* exceptio obstat. l. 3. §. 3. l. 7. §. 3. π. de *SCto
Macedon.* Idem dicendum, si luxurioso fides de pretio habe-
atur, arg. §. pen. in f. *J. Quod cum eo qui in alien. potest.* Papon.
in *Arrest. regn. Franc. L. 12. 3. 4. arrest. 1.* Quod & multorum
in Statuum territorii ac Academiis speciali legislatione fuit san-
citurum

citum teste Excell. Dn. Mascov. in *disp. de SCia Macedon. th. 15.*
Dn. Frommann. in *cit. disp. th. 27.*

§. 19.

Sed quid dicemus de illa specie, qua filius-famil. rem cum pacto de retrovendendo emit? annon istud pactum valebit? Ex facto tractat hanc controversiam Alexander *Vol. 7. conf. 106.* ubi haut obscure innuit laudatus Jctus ante omnia distingvendo hic esse, an pactum in continenti; an verò ex intervallo sit adjectum? sive clarius loquendo, an pactum traditionem rei à filiof. emptæ præferit, an verò secutum sit? Primo in casu nullum fere suppetit dubium, quin pactum sit ratum ac validum, etsi demum actui traditionis accesserit. Neq; enim pater in re à filiof. emptæ, anteqvam huic per traditionem jam actualiter acquisita est, quicquam juris habet. Secundo in casu refert, an re ex pecunia castrensi; an verò ex alia emptæ sit? Si prius, itidem subsistit pactum, quia res illa pertinet ad peculium militare *l. 1. Cod. de Castrens. pecul.* Atqui de hoc filiof. etiam sine patris consensu quocunqve modo liberè disponit *l. 2. Cod. d. 1.* Si posterius, pactum de retrovendendo invalidum esse rectè pronuntiat Alexand. *l. 6.* propterea quod res emptæ, facta traditione, spectet ad peculium adventitium regulare, de quo liberis soli nulliter paciscuntur, *l. f. §. 5. fere in f. Cod. de Bon. qua liberis &c.* vid. *infr. §. 25.* Cui consequens est, quod ne quidem ad interesse ex tali pacto filiof. conveniri possit, quia id, quod nullum est, nullum post se relinquit effectum. *l. 5. Cod. de LL.* Dissentit Bartol. teste Alexandr. *l. 6. n. 1. in f.*

§. 20.

Ultimo loco quæri specialius potest, an filiof. ad merum aliquod factum, quod in se inhonestum non est, infcio patre se validè obliget? Quod uti regulariter affirmandum est secundum ea, quæ supra de mandato & locatione operarum diximus: ita contra negandum, si factum sit tale, quod patriæ potestati & disciplinæ domesticæ repugnat, cujusmodi tamen non est itio in militiam. Proinde si filiof. illam sponte nec dolo perſua-

persuafus (vid. *Corp. Jur. milit. p. 464. n. 11.*) etsi solus promissus sit, omnino tenebitur, præsertim cum jus patr. potestatis in causis publicæ utilitatis, ad quam, si quæ alia res, certè militia pertinet, non attendatur. *l. 9. π. de His qui sui sunt vel alien. jur.* Imò patrem, quoties filium, qui jam actu militiæ nomen dedit, eidem subtrahit, graviter puniri, constat *ex l. 4. §. 11. π. de Re milit.* Nec officit, servos absq; dominorum permissu milites fieri non posse, *l. 11. π. d. 1.* Cujus ratio consistere videtur in eo, quod servus ex simplici & absoluta quadam necessitate operas domino præstare teneatur, secus ac filius patri. Atqui operis obligatus militiæ nomen, non sine injuriâ patroni, multò magis domini, dabit. *l. 43. π. de Oper. libert.* quod jus hodie quoque porrigitur ad homines proprios, sicut cogens Unterthanen / quos, in vitis dominis, in militiam nec ire, nec trahi posse, quotidie hinc quidem loci experimur. Rectius ad facta potestati patriæ & disciplinæ domesticæ contraria refertur consummatio matrimonii; quò sit, ut sponsalia, sine patris. consensu celebrata, nulla sint ac irrita. *l. 7. §. 1. π. de Sponsal.* conf. illa, quæ de voto filii. personali supra diximus. §. 11.

§. 21.

Hactenus de filiosamil. majore, (vid. *supr. §. 13.* In pr.) qui cum extraneo de re non peculiari contraxit. Si autem ille sit minor, aut impubes est, aut pubes. Impubes aut solus contraxit, aut patres. autore. Primo in casu eadem obtinere videntur, quæ tunc, quando pupillus sine tutoris autoritate contraxit. Vid. *Dd. ad tit. π. de Pact. & ad tit. de O. & A. Struv. in S. J. C. Ex. 6. th. 39.* Bechmann. *disp. de Obligat. Impuber.* Hinc, si cum filiosamil. impubere contractum sit, dabitur in patrem actio de peculio, si hoc locupletius factum sit per text. express. *l. 1. §. 4. π. de Pecul.* Neque enim dubitandum, quin impubes peculium habere possit. *l. 7. §. 3. π. d. 1.* Secundo in casu certum est *ex §. 10. J. in f. de Inutil. stipul. l. f. §. 2. π. de V. O.* quod, etsi pupillus, tutore autore; non tamen impubes filius. patre autore obligetur. Cujus differentie rationem etsi alii aliter efferant, vid. Vultejus, Bachov. Vinn. cæteriq; *Dd. ad*

E

cit. §.

si. §. 10. optima tamen & legislationi Justinianæ, ad quam d. §. 10. referendus est, convenientissima videtur illa, quod ad obligationes contrahendas non pertineat patris potestas, sicut tutoris autoritas. Fr. Balduinus *ad cit. §. 10.* Cum enim illa solam familiae utilitatem respiciat, pater quæ talis suo consensu efficere nequit, ut filius obligationem, cujus propter naturale ætatis impedimentum incapax est, contrahat. Illud tamen concedimus Bachovio & Vinnio *l. c.* filium impuberem, qui consentiente patre hæreditatem adiit, creditoribus hæreditariis pariter ac testamentariis obligari, *per l. 3. §. 4. Cod. de Bon. quæ liber.* non quidem propter consensum patris (Aliàs enim filius qui patre reclamante hæreditatem adiit, non obligaretur, contra *cit. l. 3. §. 1. in f. ubi filio restitutio in integrum*, quæ obligationem præsupponit, conceditur) sed potius propter naturam actus, qui talis est, ut obligationem ex re h. e. ex facto in se & citra verum consensum obligatorio, quod h. l. est *hæreditatis aditio*, venire dicendum sit. Atqui tunc, quando ex re obligatio venit, impubes, etsi solus quid gessit, obligatur, *l. 46. r. de O. & A.* Quæ cum ita sint, merito inferimus, filium impuberem, etsi de rebus ad peculium regulare pertinentibus, patre consentiente contraxerit, tamen non obligari minimum *civiliter*. Quamquam enim ille cum patris consensu de dicto peculio validè contrahat, hoc tamen non procedit, si filius in se & propter naturale aliquod ætatis impedimentum, quod patris autoritas secundum dicta tollere nequit, sustinendæ obligationis incapax sit. Si vero filius impuberis interfit, ut de bonis adventitiis contrahatur, e. g. mediante venditione, suscipiat hanc ipse pater, ceu cui res peculii adventitii regularis necessitatis vel utilitatis causa, etiam sine decreto iudicis, alienare permittitur. *l. f. §. 4. C. de Bon. quæ liber.*

§. 22.

Majoris dubii quæstio est an filiusfam. minor pubes sine patris consensu, obligari possit, uti potest minor sui juris curatorem non habens, *l. 3. Cod. de Restit. in integr. min.* Quod de jure communi affirmare non veremur maximè propter *l. 2. Cod. de Filiofam. minor.* ubi filius, minori qui sine patris consensu nec
contra

contra Sctum Macedon. mutuum pecuniam accepit, restitutio in integrum, obligationem præsupponens, datur. Nec obstat (1) quod pater curatoris vices sustineat. *l. ult. pr. Cod. de Curator. furios.* Nam hoc tantummodo verum est illo in casu, in quo filius. curatore indiget, qualis non est is, de quo loquimur, cum secundum dicta minor, propter iudicii stabilitatem, *§. ult. Inst. Qui & quib. ex caus. manumitt.* ad obligationem recipiendam sit habilis. nec curatore, antè contractum non existente, opus habeat. *d. l. 3. Cod. de Restit. in integr. minor.* Nec obstat (2) *l. 5. Cod.* quod cum eo qui in alien. potest. quæ propter *l. 1. Cod. de Filiofam. minor.* intelligenda est de actione adversus filium. majorem effiaci, quatenus scil. per restitutionem in integrum, quæ filiofam. minori datur, auferri nequit.

§. 23.

Quoniam itaque per hæc deducta filius. pubes, qui sine patris consensu citra respectum peculii contraxit, æque ac majorennis ipso jure obligetur, fit tamen aliquando, ut ista obligatio vel plane evanescat, vel saltem inefficax sit. Prius contingit propter filius. contrahentis ætatem minorennem, quæ eidem beneficium restitutionis in integrum, æque ac minori sui juris, (Vid. *Dd. ad tit. π. de Minor.*) indulget; *l. 3. §. 4. vers. Ego autem π. de Minor. t. 1. Cod. de Filiofam. minor.* ita quidem, ut dictum beneficium, etiam facta emancipatione, propter contractus durante patria potestate initos, locum habeat *l. 38. §. 1. π. de Minor.* Illud quidem quæstionis est, an patri restitutio, quæ filiof. conceditur, proficit de quo tamen infra commodior dicendi locus erit. Posterius fit duplici ex causa, & quidem (1) propter naturam contractus, si nimirum hic in mutuo pecuniæ numeratæ consistat. Tunc enim creditori obstat exceptionem Scti Macedoniani *ex t. 1. π. & C. de Scto Macedon.* satis notum est. Et hinc jam olim sub imperio Francorum à Carolo & Ludovico lex, quæ extat capitular. 225. Lib. 7. ap. Lindenbrog. in *Cod. LL. Antiquæ capitular.* Qvi filio famil. contra interdicta legum in scio patre pecuniam commendavit, eam nec vivente, nec mortuo patre ab eodem poterit postulare. add. *Dn. Schilt. Ex. ad π. 27. §. 63.*

Ideo Propter inopiam, si nimirum filius propria bona non habeat. Quo in casu, etsi ille recte condemnetur, l. 5. π. *Quod sum eo qui in al. potest* tamen executio tamdiu differtur, donec proprii quid consequatur filius, qui nihilominus, ex dispositione Justiniani in l. penult. Cod. *Qui bon. ceder. poss.* bonorum futurorum cessionem e. g. propter spem paternæ hereditatis, facere potest, ne injuriam patiatur, h. e. ne carceri mancipetur, non autem eo effectu, ut creditoribus immisio in bona paterna concedenda sit. Nam nec ipse filius obærat, instantibus licet creditoribus, patrem cogere potest, ut portionem bonorum legitimæ nomine sibi cedat. *arg. l. 6. Cod. de Inoff. Test. Mev. ad J. L. P. 1. 1. 2. art. 33. n. 68.* Vid. Barbosa *ad cit. l. 6. Carpzov. P. 3. C. 2. Def. 20. num. 2.* ceterique Dd. pleno numero citati & probati à Dn. Harpprecht. *in laud. disp. 1. de Divisione bonorum &c. J. 17. § 18. B. Dn. Fritsch. de Peccat. Fil. concl. 26.* ubi ad peccata filiorum refert, si hi, ad exemplum perditii filii, cujus Luca 15. mentio fit, absq; autoritate legis, patres cogunt, ut vivi adhuc substantias dividant. Vid. Siracid. c. 33. v. 20. *seqq.* Neq; aliud obtinet de Jure Lubecensi vi cujus separatio bonorum, etsi valde frequens sit, tamen non aliter quàm ex voluntate patrum procedit. *Mev. l. c. n. 85.* Equidem in Specul. Svecic. cap. 282. expressè statuitur: *Der Vater soll seinen Sohn von ihm sündern / so er fünf und zwanzig Jahr alt ist / mit so viel Gut / als er geleisten mag / also das ihm das mehrere Theil bleibe / und thut er das nicht gern / der Sun nöthet ihn des wol mit recht vor seinem Richter. Idem repetitur c. 316. ibi: Ein Sun nöthet seinen Vater wol mit recht / so er fünf und zwanzig Jahr alt ist / daß er sein Gut mit ihm theilen muß.* Sed utrum hæc dispositio ullibi in Germania observetur, adeoq; ad præsentem nostrum casum applicari queat, nos quidem ignoramus. Hoc certum, quod cessio bonorum futurorum à filio facta, si huic e. g. hereditas paterna deferatur, sine ulteriori mora & actu suum sortiatur effectum. Quid autem dicendum, si pater filium - famil. qui bonis futuris cessit, exhæredet eum in finem, ne bona post mortem suam in manus creditorum

ditorum veniant? Potest hæc quæstio dupliciter intelligi, scil. (1) de jure ipsius filiifamil. cujus quidem intuitu testamentum paternum rescindi non posse faciliè constat, quia exhæredatio, hoc in casu, bona mente facta est, *arg. l. 16. §. 1. π. de Curat. furios.* Carpzov. in *Jurispr. For. P. 3. C. 9. D. 11. n. 4.* Jam verò talis exhæredatio quærelæ inofficiosi testamenti non subjacet, sed omnino, etiam post Novell. 115. subsistit. Sande in *Decis. Frisic. L. 4. r. 2. Def. 3.* (2) de jure creditorum, qui vel actione Pauliana, vel rei vindicatione bona hæreditaria occupare præsumunt. Sed neutra actio parata est. Non prior, quia non ipse debitor sed ejus pater quid gessit. Quò fit, ut dicta actio Pauliana, quæ ab ipso debitore aliquid gestum esse requirit, locum habere nequeat. Non posterior, cum creditores per cessionem bonorum quàm talem non efficiantur domini. *l. 4. Cod. Qui bon. ceder. poss.* Müller *ad Sir. pag. 235. ad ib. 31. lit. c.* Quod multo magis præsentis in specie verum est, quia ipse cedens debitor non fuit dominus. Quamquam enim filius. etiam vivente patre bonorum paternorum dominus dicatur, *l. 11. π. de Liber. & Posthum.* tamen in hac ipsa *l. 11.* notanter adjicitur particula *quodammodo*, quæ meram juris fictionem & improprium loquendi modum evidenter satis arguit. Quod pluribus eleganter declarat B. Dn. Frommann. in *diss. de Domin. Acquisit. ib. 39.* sed vid. Galvanum *de Usufr. c. 8. n. 12. junct. præcedd.*

§. 25.

Atque hæc omnia, quæ hæcenus dicta sunt, pertinent ad casum, quò filius. de re non peculiari contraxit. Si verò contractus de peculio initus sit, pro ejusdem diversitate diversimodè statendum venit. Et quidem de peculio castrensi filiifamil. etiam sine patris consensu, liberè contrahunt, *l. 7. §. f. π. de Donat.* sive sint majores, sive minores, per deducta superius §. 22. & per consequens ex contractu, æque ac patres. & naturaliter & civiliter obligantur. Idem obtinet quàm peculium adventitium irregulare, dummodo liberifamil. contrahentes fuerint perfectæ ætatis h. e. majores 25. annis, *arg. Novell. 117. §. 1.*

E 3

quod

quod pluribus explicat Lauterbach. *disp. de Pecul. adventit. irregulari*
ib. 23. seqq. Si autem illi fuerint adhuc minores, ad ductum
cit. Novell. 117. distinguendum venit, an curatorem actu ad-
ministrantem, sive hic sit pater sive extraneus, habeant; & tunc
filiis, soli de peculio adventitio irregulari inefficaciter contrahunt,
arg. l. 3. Cod. de Restit. in integr. minor. an verò talis curator de-
ficiat: Quò casu, etsi patris (qui scilicet actu non administrat) con-
sensus adhibitus non sit, tamen ex parte liberorum obligationem
civilem pariter ac naturalem natam esse non dubitamus, per ea,
quæ supra scripsimus in cit. §. 22. quæ vide. Quoad peculium
adventitium regulare discrimen faciendum est, an filiusfam
contraxerit patre consentiente, an verò non consentiente. Primo
in casu contractum valere non ambigitur, dummodo filius, pubes
fuerit. vid. omnino supr. §. 21. in fin. Secundo in casu filius
aut (1) contraxit de fructibus peculii adventitii, e. g. si hoc alteri
locaverit; & tunc propter usufructum, quo pater in peculio ad-
ventitio regulari notoriè gaudet, contractum locationis, minimùm
durante usufructu paterno, subsistere non posse, vix quisquam
negabit: aut (2) de ipsa rei proprietate; quo factò filiumf. etsi
majorem, nulliter pacisci, diserte statutum est in *l. f. §. 5. vers.*
filiis autem, Cod. de Bonis qua liber. Quod non solùm æquitati Na-
turali optimè convenit, fatente Ill. Pufendorf. *de J. N. & G. L. 6.*
c. 2. §. 8. sed etiam ad eò verum videtur, ut filius nec durante
patria potestate ad interesse, *arg. l. 5. Cod. de LL.* nec eadem ex-
stinctâ, sive in propria, sive hæredis persona, ad actualem traditi-
onem ipsius rei, e. g. venditæ, conveniri possit, propter regulam,
quod quæ ab initio valida non sunt, ex postfacto minimè conva-
lescant. *l. 29. x. de R. J.* Quam sententiam pluribus defendit va-
riisqve rationibus instruit B. Dn. Frommann. *de Administrat. Adv.*
legit. in ib. 62. quò B. L. remittere liceat. Planè, si e. g. ven-
ditioni rei ad peculium adventitium regulate pertinentis à solo
filio factæ juramentum accesserit, hoc à filio, usufructu paterno
finito, servandum esse, ex dispositione juris Canonici merito in-
fertur. Et ita olim quoque in Camera Imperiali à nonnullis As-
sessoribus judicatum fuit, teste Mynsinger. *3. O. 10. num. 8. & 9.*

Deniq;

Denique, ut de peculio profectio quid adjiciamus, videndum est, an pater filio dicti peculii administrationem simpliciter, an vero ita, ut libera esse debeat, concesserit. Priori in specie de illo, mediante contractu, qui alienationem continet, contrahere nequit, nisi expressa patris voluntas accedat. *l. 10. π. Quod cum eo, qui in al. potest. l. 41. §. 1. π. de R. V.* Posteriori in specie, contractus iste valet *ad. ll. l. 18. §. f. l. 19. π. de Pignor. All.* dummodo non procedat ex causa donationis. Hæc enim filio permessa non est, nisi pater nominatim vel expresse vel tacite consentiat. *dd. ll. l. 7. pr. §. 1. & seqq. π. de Donat. add. l. 1. §. 1. π. Quæ res pign. dar. poss.* Equidem, an moribus hodiernis peculium profectivum existat, adeoque ea, quæ de isto peculio in Jure Romano disposita reperiuntur, usum habeant? hanc leviter disputatur inter Dd. Sed hac de re infra dicemus, de utilitate actionis de peculio acturi.

§. 26.

Supereſt, quoad primum tractationis nostræ membrum (vid. §. 4. & 11.) ut dispiciamus, an & quatenus filiusf. ex delicto obligetur? Ac primò quidem hac in re distingvendum est, an filiusf. jussu patris, an vero motu proprio deliquerit. Primo in casu, cum communi Dd. Schola, novissimè distingvit Dn. Harppr. in *disp. de Oper. liberor. ib. 40.* inter delicta leviora & atrociora. Quando filius leviter tantum delinquere à patre jussus est, etsi obcedere non teneatur, tamen, si hoc nihilominus factum sit, excusationem meretur. *l. 37. π. ad L. Aquil. l. 167. §. 1. l. 169. π. de R. J. l. 11. §. 4. π. de His qui nos. infam.* Velle enim non creditur, qui obsequitur voluntati patris vel domini. *l. 4. π. de R. J.* Aliter sese res habet in delictis atrocioribus, quæ, si filiusfam. ad mandatum patris perpetravit, æque ac alius, qui mandatum rei turpis implevit, pœnam ordinariam pati debet *arg. l. 20. π. de O. & A.* etsi hanc pro ratione circumstantiarum aliquando mitigandam esse, colligant Dd. *ex l. 2. Cod. de Sepulchr. viol. Dn. Coccej. disp. de Socio crimin. ib. 32. in fin. Dn. Harpprecht. l. c. P. 55.* Cœterum quænam delicta levia, quænam vero atrociora vel atro-

atrocissima sint, latè exponit Farinac. *Quest. crim. 18. n. 61. seqq.*
 Secundo in casu, quò scil. filiusf. *motu proprio* deliquit, refert,
 utrum illud erga patrem, utrum vero erga extraneum sive cul-
 pa sive dolo factum esse appareat. Si prius; e. g. si filiusf. pa-
 tri rem furto abstulerit, propter fictionem unitatis, de qua supra
§. 15. diximus, actio cessat *l. 16. π. de Furt. §. 12. Inst. de obli-*
gat. quæ ex delict. quanquam non dubitandum sit, quin in foro
 conscientie filius, clam de Parentum facultatibus aliquid subtra-
 hens, non minus graviter quam alius fur peccet. Hinc Salomo
in Proverb. cap. 28. Qui subtrahit aliquid à Patre suo vel à ma-
 tre, & dicit hoc non esse peccatum, instar est homicidæ. vid.
 Dn. Fritsch. *de Peccat. filior. concl. 23.* Nec de jure civili plane
 impunis est filiusf. qui in patrem deliquit, cum hic illum jure pa-
 triæ potestatis castigare possit. *l. 3. Cod. de Patr. Potest.* Si
 posterius, filiusf. ex suis delictis omninò civiliter obligatur. *§. 1.*
Inst. de Noxal. act. ita quidem, ut, si, post mortem patris,
 ad pœnam pecuniariam ab extraneo læso conveniatur, etsi parum
 vel nihil ex paterna hereditate consecutus sit, beneficio compe-
 tentiæ non gaudeat. *l. 4. §. 2. π. Quod cum eo qui in al. potest.*
negot. gest. Giurb. Decis. 43. n. 3. seqq. Illud tamen singulare
 est, quod pater in gravioribus delictis publicis à filiof. commis-
 sis, quorum severior animadversio judicio relinquitur *l. 13. §. 4.*
π. Locat. l. 5. §. ult. §. l. 6. ad L. Aquil. oblatione filii facta pœ-
 nam determinare potuerit, quam judex pronuntiando sequi tene-
 batur. *d. l. 3. C. de Patr. Potest.* Idque juri divino Densterson. *c. 21.*
v. 18. consonum putat Bodin. *de Rep. L. 1. c. 6.* Imò etsi pa-
 terfam. filium, qui pœnam capitalem meruit, offerens, nullam
 pœnam determinaverit, judex eam nihilominus mitigare debet,
 ne pater ad supplicium obtulisse videatur. *l. 13. §. f. π. de Re*
milii. vid. omnino Brunn. ad cit. §. f.

§. 27.

Satis jam diximus de obligatione filii fam. in se considerata.
 Transeamus nunc, juxta superius §. 4. propositæ methodi le-
 gem, ad secundam disquisitionis nostræ quæstionem, an & qua-
 tenus scil. ex ista obligatione jam contracta vel adversus
 patrem,

patrem, vel ipsum filium - familias actio nascatur? Et quidem respectu patris primo loco distingvendum videtur, *uirum filius. jussu patris obligatus sit, nec ne?* Primo in casu, filius. aut deliquit, & tunc in gravioribus delictis (vid. §. præced.) & pater & filius principaliter ac directò tenentur, *arg. l. 2. pr. π. de Noxal. act. l. 11. §. 3. π. de Injur. Lauterbach. in Colleg. ib. pr. ad tit. π. Quod jussu ib. 2. in pr.* (Vid. omninò Brunn. *Cent. 1. D. 42.*) aut contraxit: quò factò, in patrem actio quod jussu datur. *l. 1. π. Quod jussu ibiq. Dd.* ita quidem, ut, si creditor hâc actione solidum consecutus sit, filius omnino liberetur. *arg. §. 1. J. de Duob. reis stip. etsi è contra, si filius. per restitutionem in integrum obligatione exemptus sit, (vid. supr. §. 13.) nihilominus pater adhuc conveniri queat. l. 3. §. 4. π. de minor. ibi: Sed an hoc auxilium.* Non obstat. *l. 27. π. Eod. quæ loquitur de casu, quò pater tantum actione de peculio tenetur, quæ evitari potest, restitutione in integrum ex persona filii impetrata.* Cujus differentia ratio manifesta est ex eo, quod creditor, qui jussu patris cum filiof. contraxit, magis illum quàm hunc respexerit. Conf. Bachov. *ad τα πρώτα p. 1094. seqq.* Gravior incidit dubitatio, an & quando actio mandati cum actione quod jussu concurrat? Quia de re non una est Dd. sententia, prout apparet è notatis Ludwelli *ad §. 1. J. Quod cum eo, qui in alien. potest.* qui ipse quæstionem dubitanter decidit. Sed ut hîc certum quid statuatur, omnino opus videtur; cum & in foro multum interfit, an quis actionem quod jussu, an verò actionem mandati in judicium deducat. Nam prior actio intentari debet in loco, in quo contractus cum filiof. perfectus est, posterior autem, ubi extraneus à patre mandatum cum illo contrahendi accepit. Deinde actio quod jussu, tanquam actio minus principalis & adjunctiva qualitate aucta, pro diversitate actionis principalis, vel bonæ fidei vel stricti juris est; actio autem mandati semper bonæ fidei. *§. 28. Insti. de Act.* Neque verò hodie differentia actionum str. j. & b. f. in totum sublatæ, vid. omnino Mev. *conf. 97. quest. 21. per tot.* sed in nostro foro supersunt, teste Stypmann. *de Referend. c. 6. n. 43.* Dn. Assess. Coch. *in Prax. Part. 2. p. 113.* Dicimus

F

itaq;

itaque actionem mandati & quod jussu plane non concurrere.
Et quidem, si pater solum filium. contrahere jusserit, actio quod
jussu datur, quæ à Pratore necessaridò introducenda erat, cum jure
civili ex contractu mandatarii contra mandantem agi nequeat. *l.*
45. pr. §. 5. π. Mandat. Quando autem extraneus seu credi-
tor filii-familias cum hoc contrahere à patre jussus est, ille actio-
nem mandati directam habet. *l. 3. Cod. Mand.* cessante profusus acti-
one quod jussu, quippe quæ, uti dictum, subsidiaria est, cujus
cum ordinario remedio nullus datur concursus. *l. 16. π. de Minor.*

§. 28.

Secundo in casu, quò filius. citra consensum & jussu pa-
tris obligationem contraxit, ante omnia videndum, an illa ex
conventionem de rebus peculii validè inita; an verò aliunde nata
sit. Priori in specie conditio & qualitas peculii spectanda ve-
nit. Nam si illud sit castrense, filiusfam. aut minor est; quò
casu patrem, extraneo curatore non existente, hujus vices in susci-
piendis actionibus sustinere, communior est Dd. sententia *arg. l.*
ult. pr. in f. Cod. de Curat. Furios. Carpov. l. 5. Resp. 84. n. 7.
aut major; cujus pater invitus, si ipsi à filio administratio rerum
castrensum concedita non sit, ne quidem procuratorio nomine
conveniri potest. *l. 18. §. 4. π. de Castrens. Pecul.* etsi fortè, igno-
rante filio, dictas res administraret. Cum enim tali in specie pater
jure negotiorum gestoris censendus sit, bene ita observante post
Harppecht. *ad §. 4. §. Quib. mod. re contrab. oblig. n. 59. From-*
mann. in cit. disp. de Administrat. adveni. legis. ib. 29. ille verò cre-
ditoribus domini negotiorum respondere non teneatur, propterea
quod is, qui aliqua suscepit, alia gerere necessaridò non teneatur.
l. 15. 16. π. §. l. 20. Cod. de Neg. Gest. sanè patris, qui sui filii.
negotia gerit, conditio durior esse nequit; uti aliàs nec melior;
ex gr. in eo, quod paters. ut tertius quidam, filio in causa castrensi
condemnato, non habeat beneficium appellationis, quò fortè ipse
filius propter lapsum termini jam privatus est. Quamquam enim
aliàs dicto beneficio pater, filio condemnato, uti possit, *l. 2. §. 2. π.*
Quando appell. hoc tamen in ipsa cit. §. 2. restringitur ad casum,
quo patris interesse concurrat. Illud verò cessat ratione peculii
castren-

castrensis, in quo pater nihil juris habet. *l. 3. Cod. de Castr. Pecul.*
Evidem, si pater filium, qui aliquid ex peculio castrensi debere
perhibetur, defendere velit, à iudice admittendus est, dummodo
cautio iudicatum solvi præstetur. *l. 14. ff. Qui satisd. cogam. d.*
l. 18. ff. 5. ff. de Castr. pecul. Quò factò circa patrem idem juris
est, quòd circa quemvis alium, qui reum ex mandato præsumpto
defendit. Atque hæc omnia, quæ hucusque diximus, etiam
quæ peculium adventitium *irregularare* procedunt. Neque enim,
si de illo contraxerit, & potest conveniatur filius, ad fundandum
iudicium, patris consensu opus habet, præsertim cum res dicti pe-
culii, invito patre, alienari possint. *l. f. ff. 5. ff. vers. filius autem C. de*
Bon. quæ liber. Non obstat. *d. l. f. in ff. pr.* Ibi enim sermo est de
speciali casu, quo filius, patre usufructum repudiante, plenam
delatæ hæreditatis proprietatem habet. Tunc verò requiritur
consensus patris in signum repudiationis, ut securus sit, qui agit
cum filio, nec pater postea obtendat, se non repudiassè usufruc-
tum, prout loquitur Bachov. *ad Ia πρῶτα p. 1096.* conf. omnino
B. Frommann. *l. c. ib. 56.* Longè aliter sese res habet, si filius
contraxerit de peculio adventitio *regulari*, cujus ratione pater ad-
iones contra illum competentes in loco administrationis *arg. l. 1.*
Cod. ubi de ratiocin. excipere debet, *d. l. f. ff. 3. Cod. de Bon. quæ*
liber. ita quidem ut hæc multa specialius statuta providè reperiantur.
Nam (1) consensus filii, puberis nec longè absentis adhibendus
est, *d. l. f. ff. 3.* cujus generalitati contrariatur sententia Sci-
pion. Gentil. *de Bon. Matern. c. 20.* ubi statuit, quòd pater tan-
tummodo in *casu hereditatis adventitiæ* conventus, consensum li-
berorum requirere teneatur (2) pater immunis est à cautione ju-
dicatum solvi, *arg. l. f. ff. 3. C. de Administrat. Tutor.* & potest
quoque (3) facere illa, quæ alias speciale mandatum requirunt
e. g. juramentum deferre. Debet tamen (4) sumptus litis ma-
gnos pariter ac parvos expendere, *l. 1. C. de Bon. mat. d. l. f. ff. 3. C.*
de Bon. liber. nec illos repetit, nisi vel expensæ superent fructus è bo-
nis adventitiis perceptos, *arg. d. l. f. ff. 4. ibi: Si quidem tales redditus*
sunt; vel filius, bona castrensià vel adventitià irregularia habeat,
quia tunc cessat ratio *d. l. f. ff. 3.* propter quam pater sumptus
litis ferre tenetur. Quæ omnia pluribus exequitur Frommann.

in cit. disp. 1b. 46. & 1b. 54. seqq. Præterea observandum est, quod pater de peculio adventitio *regulari* conventus, etsi rectè solvat, *arg. d. l. f. §. 4. & 5.* non tamen, uti in actione de peculio, possit deducere id, quod sibi metipsi à filio debetur, nisi hoc debitum in se sit privilegiatum. Quod & verum est, si pater ex contractu, de peculio castrensi & quasi vel adventitio irregulari inito, conveniatur.

§. 29.

Quando obligatio filii, aliunde, quàm ex conventionione (vel etiam voto) de re peculiari, profecta est, iterum melioris explanationis gratia distingvi potest, an illa tendat ad restitutionem rei, quæ in dominio creditoris mansit, e. g. commodata; an velò ad dandum e. g. ad solutionem pretii, pœnæ &c. ? Priori in specie contra patrem invitum agi nequit; nisi vel 1. æstimatio rei e. g. commodatæ petatur, vid. omninò supra §. 3. & §. 13. vel 2. filius sit minor. Hujus enim patrem curatoris loco esse, adeoque filium defendere teneri, jam supra diximus, *arg. l. f. in f. pr. Cod. de Curat. Furios.* Vid. *Mev. P. 3. D. 262.* Posteriori in specie, filius-familias vel habet peculium, vel non habet. Si habeat peculium, hoc est vel 1. castrense, vel 2. adventitium irregulare, vel 3. regulare, vel denique 4. profectitium. Primo & secundo in casu eadem obtinent quæ in præced. §. 28. At verò tertio in casu non satis expeditum est, an pater æs alienum filii è bonis adventitiis ordinariis e. g. maternis solvere debeat? Ubi quidem duo prænotanda sunt (α) nomine æris alieni h. l. venire id, quod filius ex alia causa, quàm mutui, debet. Fallunt enim & falluntur ii, qui exceptionem SCti Macedon. existente peculio adventitio cessare scribunt ap. Lauterbach. in *Coll. 1b. pr. ad tit. π . de SCto Maced. 1b. 10.* forte ex isto præsupposito, quod dicta exceptio filio propter defectum bonorum propriorum competat. Sed hoc ita non esse satis intelligitur ex *l. 1. pr. π . de SCto Maced.* ubi dicitur, creditori nec post mortem patris, quo tempore filius, qui ante illam pecuniam acceperat, bona sua certissimò & plenissimò dominii jure possidet, actionem dari debere. (β) loqui nos de jure communi. Nam nonnullis in locis e. g. in vicina Borussia speciali lege cautum est, ne pater, nomine filii, ratione peculii

culi adventitii conveniatur. Verba legis Borufficæ germanica pa-
riter ac latina Vid. ap. Dn. Schilt. in *Prax. Jur. Rom. Ex. 27.*
§. 87. fol. 336. Et de jure Lubecensi non dubitatur, quin cre-
ditores filii. hunc rectè cogant, ut portionem suam bonorum ma-
ternorum (Hæc enim nominato jure liberi perfectæ ætatis à pa-
tribus petere possunt *Jur. Lub. P. 2. t. 2. art. 11.*) exigant & sol-
vant, dummodo æs alienum aliunde, quam ex mutuo pecuniæ
numeratæ contractum sit, quoniam aliàs obstat exceptio SCti Ma-
cedon. quam jus Lubecense non sustulit, uti pluribus docet Mev-
ad *J. L. d. art. 11. in addit. ad n. 30. fol. 153.* ubi simul addit,
creditoribus in subsidium permittendam esse actionem seu petiti-
onem, quam filius habiturus est juxt. *Novell. 135.* Sed hanc No-
vell. in foris germaniæ non observari testatur post Bachov. & alios
novissimè Struv. ad *tit. π. de Cess. Bon. ib. 32.* ibique Müller.
in *add. lit. d.* Quod jam attinet propositam quæstionem secun-
dum jus commune decidendam, negat illam latè Manzius in *De-
cis. Palatin. quæst. 80.* & cum hoc B. Frommann. in *cit. disp. de
Administrat. adventit. legitima ib. 70. n. 1b. 46. in fin. §. 1b. 63.*
Contra affirmat Brunus de *Cessione bonor. quæst. 4. n. 4.* Sed liceat
nobis hac in re temperamentum aliquod adhibere. Putamus
enim, discrimen faciendum esse inter debita filii. quæ, si sint con-
tracta ex persona defuncti, cui ille successit, omnino pater credi-
toribus & hæreditariis & testamentariis satisfacere tenetur, juxta
modum præscriptum in *l. f. §. 4. C. de Bon. quæ liber. idque satis
æquum est, cum hæreditas ad peculium regulare pertinens, con-
sensu patris adita intelligatur. Nec obstat id, quod bis dicitur
in *cit. l. f. §. 4.* patrem licentiam habere. Hæc enim verba innu-
unt, non quod solutio debitorum sit merè voluntatis paternæ, sed
potius, quod prohibitio, qua patri bona dicti peculli alienare in-
terdicitur *l. 1. C. de Bon. matern.* præsentī in casu, quo æs alic-
num filii alienationem requirit, cesset, ita quidem, ut nec in ven-
ditiōe rerum immobilium decerto judicis opus sit. Vid. Fromm-
l. c. ib. 32. ubi latè defendit ad alienationem bonorum adventitiorum,
patri ipso jure permissam, judicis decretū non requiri. Et dicta de patre
conveniendō procedunt quoque tunc, quando filius ex propria persona
obligatus est, antequam bona adventitia quoad proprietatem acquisi-*

vit. Cum enim usufructus omnium bonorum non intelligatur, nisi deducto ære alieno, l. f. π. de Usu & Usufr. Sc. legat. junct. l. 72. π. de Jur. dot. profecto pater, qui bonorum adventitiorum usufructum habet, nullum allegare potest præjudicium, si creditor filiiam. id quod sibi debetur, è dictis bonis solvi aut detrahi postulet. Quam nostram sententiam evidenter satis, opinor, confirmat §. 3. Inst. de Acquisit. per Adrogat. Ubi expressè disponitur, quod adrogator, etsi in bonis arrogati ex Constitutione Imperatoris Justiniani usufructum habeat, §. 2. Inst. d. 1. (scil. si bona ratione militiæ non sint acquisita. Aliàs enim illa per retro tractionem quandam jure peculii castrensis censentur, l. 4. §. 2. π. de Castrens. pecul. Coll. Jur. Argent. ad d. 1. ib. 3.) tamen nomine filii rectè conveniatur; Idem habetur in Specul. Svecic. cap. 130. tit. Wer Kind anspricht unter vierzehn Jahren ibi: Überzeugt man es der Beshat / und hat ihm der Vater Gut ausgeben / da soll man von püssen dem Kläger und dem Richter. Hat er ihm nicht Gut ausgegeben / der Vater soll von sein selbst Gut nichts püssen. Gewinnet der Sohn hernach eigen Gut / er soll dem Kläger und dem Richter püssen. Aliud verò dicendum videtur tunc, quando filius post æqualem bonorū acquisitionem, & usufructu paterno jam constituto, debitor factus est. Nam si diceremus, tali quoq; in specie patrem creditoribus filii teneri, inde sequeretur, quod filius suo contractu vel delicto pro lubitu usufructum paternum intervertere posset; id verò pugnat cum vulgari juris regula, vi cujus nemini per alterum iniqua conditio afferri debet. Quarto in casu, (quo mirum filius, ad dandum obligatus, peculium profectitium habet) ille aut delictum commisit, cujus nomine actio de peculio non datur, l. 58. π. de R. J. nisi in nonnullis casibus exceptis, quos notant Struv. in S. J. C. Ex. 20. ib. 70. Dd. ad cit. l. 58. aut contraxit; & tunc patrem dicta actione teneri satis constat, ex 1. π. de Pecul. ibique Dd. Hoc quoque certum videtur, quod creditor, qui actione de peculio solidum consecutus non est, residuum ab ipso filio petere possit, arg. l. 30. §. 4. de Pecul. vid. tamen Bachov. ad τα παρτα p. 1097. Nec dubitamus, quin dicta actio de peculio, eodem in loco, quo actio principalis con-

tra filium competens, rectè instituat; propterea quòd cum dicta
actione principali eandem habeat naturam. De concursu actio-
nis de peculio cum cæteris cognatis actionibus Vid. *J. 5. Inst.*
Quod cum eo, qui in al. potest. ibique Dd.

J. 30.

Illud quæritur, an hodie dum actio de peculio, quatenus con-
tra patrem datur, usum habeat? Quod communiter negant cum
Schultz. in *Synops. Instur. ad tit. Quod cum eo, qui in alien. potest.*
lit. C. Hahn. ad Wesembec. tit. de Pecul. in f. Dn. Thomasi in diff.
de Usu juris patern. Romanor. secundum mores German. cap. 2. J.
*7. in f. ubi duas affert rationes, quod scil. I. moribus hodiernis nullibi occurat peculium profectitium; 2. filius quoad illa bona, quæ pater ipsi concessit, pro emancipato habeatur. At verò si nonnihil penitius rem considerare velimus, facile apparebit, neutram rationem universaliter veram esse. Nam ut taceamus ferè inter omnes Italix Jctos receptam sententiam, eo in casu, quo pater ex his vel illis causis bona à patre concessa jure peculii profectitii ceteri debere, Hondedæus *Vol. 1. P. 4. conf. 59. n. 25. seqq.* aliiqve Dd. quos plena manu allegat Dn. Harpprecht. in *diff. de Divisione honorum vivis adhuc parentibus facta ib. 21.* certè negari vix potest, pecuniam lustricam, vulgo das Patern. Geld / ad peculium profectitium, nostris quoq; moribus interdum pertinere, puta, si quis donum insigne atq; inconsuetum dederit infanti, & hujus pater sit singularis donatoris amicus, vel de eodem bene meritus. Lauterbach. in *Coll. ib. pr. ad tit. π. de Pecul. ib. 32.* Vid. *l. 49. π. de Pecul.* Quicquid enim ex amore erga patrem ad liberos pervenit, è re patris pervenisse merito intelligitur, secus, si citra respectum patris ex solp erga infantem affectu ejusmodi munera dantur, de quo casu accipere liceat *Mev. P. 9. D. 63.* Quod verò dicitur, filium quoad bona, quæ pater ipsi concessit, hodie pro emancipato haberi, id, opinor, tantummodo procedit in filios mercatores. Aliàs enim otiosa esset quæstio, hodie dum acriter agitari solita, an filiusf. lucrum ex re e. g. pecunia paterna redactum sibimetipsi, an verò patri acquirat? de quo novissime late agit Dn. Harpprecht.*

37.

in disp. de Oper. liberorum parentib. prestand. ib. 29. segg. Et re-
peti quoque hinc debent ea, quæ jam supra §. 2. monuimus, per
divisionem vel cessionem bonorum paternorum, vivo adhuc patre
factam, patriam potestatem non tolli. Quæ cum ita sint, me-
ritò subsistimus, annon hodie dum actio de peculio e. g. propter
pecuniam lustricam, quæ sæpius haut exiguæ quantitatæ est, in
judicium utiliter deducatur? Quamquam hoc præcisè opus non
sit, cum dissentientes concedant, quod ipse filius. cui pater rem
aliquam concessit, conveniri queat. conf. Dn. Lyncker. in Ana-
lect. ad Struv. tit. de Pecul.

§. 31.

Si filius. ad dandum obligatus, nullum prorsus peculium
habeat (vid. §. præced. in pr.) pater ejus nomine, sive ex con-
tractu sive ex delicto debitor existat, invitus regulariter con-
veniri nequit. l. 1. C. Ne fil. pro patr. Cui consequens est, id,
quod pater, rationibus domesticis motus, pro filio, e. g. ex delicto
vel principaliter vel ratione expensarum litis condemnato, solvit,
post mortem patris collationi subjacere. Struv. in §. 7. C. ad
tit. π. de Collat. honor. ib. 28. ubi ita à facultate juridica Jenensi
bis responsum esse testatur. Equidem sunt, qui statuunt, patrem
pro filio contrahente semper fictione juris fidejubere censerit. Sed
hoc falsum esse, per l. 5. §. ult. π. de Liberat. legat. l. 19. §. 2. π.
de Insti. act. rectè docet Hering. de Fidejuss. cap. 7. n. 379. segg. Et
quamquam patrem & filium semper simul obligari videri possit, inde
quòd una eademque persona censeantur: hæc tamen ficta unitas, quæ
in utilitatem patris. inducta fuit, in ejusdem onus detorqueri nequit.
Nec audiendi sunt ii, qui patrem quoad legitimam creditoribus filii
teneri putant. Vivis enim parentibus nulla debetur legitima. l. 6.
Cod. de Inoff. Test. Carpzov. P. 3. C. 12. Def. 20. n. 2. Dn. Harpp.
in cit. disp. de Divisione bonor. ib. 18. vid. omnino supr. §. 24.

§. 32.

Dixi autem in pr. §. præced. (1) invitus, cum dubitandum
non sit, quin pater, si velit, suum filium. debitorem defendere
possit, præstita scilicet cautione judicatum solvi, l. 14. π. Qui satis-
dar. cog. l. 18. §. 5. π. de Castrens. pecul. Unde hoc loco haut in-
conve-

convenienter tangi potest quæstio: An pater, præsertim verò paterfamil. ad allegandam & probandam innocentiam absentis filii, capius accusati, admitti debeat, saltem eum in finem, ut interdictalis citatio suspendatur, donec de hisce probationibus didicitis plene cognitum fuerit. Affirmativam sententiam, Arumæi Cochmanni, Carpzovii, aliorumque, quos hic citat in Pr. Crim. qu. 105. n. 31. Hilliger in Donell. lib. 18. c. 10. lit. 9. in nat. quam etiam sequitur juris religiosissimus Dn. Lauterbach. in Colleg. theotico-pract. ad tit. iii. de procurat. §. 51. communem & in praxi receptam testatur equadem Dn. Tabor de confrontat. c. 4. in qua tamen acerbe confutanda ille ipse admodum prolixus est, & valde operosus, *ibid.* & *cap. seqq.* Redit tota ejus disputatio ad duo summa capita; quorum alterum absolvitur commentatione regulæ in l. pen. n. de publ. jud. quod ad crimen judicii publici persequendum frustra procurator interveniat, multoq; magis ad defendendum: quæ regula cum negativa sit & prohibitiva, nulli doctorum, nec ulli Jctorum aut Collegiorum vel judicum, catui permissum esse ait, laxius eandem interpretari; alterum vero redarguit communem sententiam, quæsi jure publico detrahat, reddatque judicium elusorium. Verum neutra nobis ratio tanti videtur, ut communis & probata usu sententia tanto pere possit ac debeat reprehendi. Non prima, si respiciamus ad præcipuam regulæ istius rationem, quæ erat, quod accusator, facta in crimen subscriptione, pari cum Reo fortuna uteretur, & utrumque ex vinculis causam dicere ac defendere oporteret. l. ult. C. de Accusat. Igitur, reo absente, nec subscriptio in crimen, nec accusatio poterat procedere. Ex quo autem illa subscriptionis & accusationis ratio pridem ab usu fori nostri recessit, & hodie sæpius per viam inquisitionis, quam accusationis, judicia publica exercentur; nihil obstat, quod minus laxandi interpretandiq; regulam potestas juris prudentibus judicibusque concedatur: pro quibus porro facit l. 3. C. de Accusat. secundum quam publica judicia permittunt, reos capitalium criminum, absentes etiam, per procuratorem defendi. Quod enim permissa hic defensio absentis, ex l. pen. n. de public. judic. restringenda dicatur

G

ad

ad allegandas absentia causas, æque negari poterit atque affirmari, quia ad conciliandam utramque legem tali restrictione haut opus est. Quid enim? Si dicamus *d. l. 3. C. de accusat.*, pertinere ad casum, quo præses provincie ex officio, citra solennia accusationum crimina persequitur *l. 7. C. Accusat.* aut quoties accusanti inscriptionis necessitas remittitur. *l. 12. C. de his qui accusar. non poss.* sicut hodie semper contingit. Nec secunda Dn. Taboris ratio sententiam ferit, siquidem pater, defensurus innocentiam filii absentis, validas afferat innocentie causas, nominetque statim idoneos testes, per quos probatis innocentie allegationibus certum est, filium absolvendum esse, ita ut nulla subesse possit suspicio, patrem id tantum agere, ut aliquod obnubilanda veritati glaucoma obiciat, aut nescio quid remora machinetur aut muginetur, ut loquitur Dn. Tabor. *d. c. 4. n. 14.* Accedit, quod si pater innocentiam filii absentis probatum non dederit, nihilominus deinde procedi possit ad citationem Edictalem, & ea, quæ hanc in absentem contumacem sequuntur. Neque enim aliter accipiendam esse communem sententiam arbitramur. Atque huc vel ipsa Dni. Taboris confutatio tandem collimat, si recte conijcimus ex Responso, quod pro se affert *dist. tr. cap. 7.* Respondent enim ibidem J.Cti Giesenses, quod iudex, quando videt, defensiones tantum peti cavillandi ac negotii differendi causa, possit eandem non permittere; quibus ibidem subjungitur conclusio his disertis verbis: Wann den auch auff die andere Edictal citation NB. keine bessere defension erscheinen solte / würde auch mit der dritten Citation, und als denn mit der acht zuverfahren sein. Ergo, si melior affertur defensio, audienda omnino erit, & de ea cognoscendum. Quò ipso communis sententis, puto, relinquatur salva, & tamdiu merito detenditur, donec pro Tabore dissentiente novi quid afferatur. Dixi (2) regulariter. Sunt enim nonnulli casus, in quibus pater, etiam in solidum, nomine filii, nullum peculium habentis, rectè convenitur. Et quidem primo, si pater pro filio fidejusserit *l. 8. in f. Cod. Quod cum eo, qui in al. potest.* Vid Hering. *l. c. n. 369. seqq.* Nec potest pater se tueri beneficio excussionis, quia filius, de quo jam loquimur, nulla bona habet. Atque debitore principali solvere non valente, di&um

dictum beneficium cessat. Secundo, si filius id, quod à suo creditore accepit, in rem patris verterit e. g. solvendo creditoribus paternis. Quid factò competit directa actio de in rem verso, cujus naturam ac indolem exponunt Dd. *ad tit. π. de in rem verso*. Quæritur quoque solet, annon dicta actio de in rem verso, propter jam proditam actionem negotiorum gestorum, præter necessitatem à Prætoribus introducta sit, & annon inter has duas actiones quædam realis intercedat differentia? Dn. Schilt. in *Prax. Jur. Roman. Ex. 27. §. 93.* utrumque negat. Nobis quidem videtur, posterius affirmandum esse, prius verò negandum, ex alia tamen & propiori ratione, quàm ea, quæ affertur à Dn. Schilt. *l. c.* Nam actio negotiorum gestorum non potest competere nisi illi, qui in propria persona & immediatè gessit negotium ejus, contra quem dicta actio vult experiri. Jam verò, si filius pecuniam à suo creditore acceptam, præsertim hòc incio, in utilitatem patris convertat, ipse filius, non verò hujus creditor, negotium patris gerit. Quid sit, ut ad actionem negotiorum gestorum unus actus & duæ personæ sufficiant; sed ad actionem de in rem verso duo actus & tres personæ requirantur. Conf. Titius in *Observat. ratiocinant. ad Schütz. Compend. Jur. ad tit. π. Quod juss. Obs. 443. §. 5.* Nec obscurum est, nominatas actiones inspecto effectu differre. Nam actio negotiorum gestorum est semper bonæ fidei. *§. 28. Inst. de Act.* at verò actio de in rem verso, pro diversitate actionis principalis, vel bonæ fidei vel str. jur. Vid. *supr. §. 27.* Tertio, quando filius, tacente & non contradicente patre decurio factus est. Tunc enim, quicquid filius in rep. gessit, pater ut fidejussor præstabit *l. 2. π. ad Municip. l. 1. C. Quod cum eo, qui in al. pot. l. 1. Cod. de Filiis. Et quemadmodum pater pro his teneatur.* Quas leges Dd. extendunt ad debitum contractum ex quolibet officio publico, quod filius non dissentiente patre suscepit. Cum enim hic illius mores quotidie videat, & experiatur; adeoq; fraudem, à filio in officio publico commissam, prævidisse præsumatur, merito ob concurrentem propriam culpam & negligentiam, quâ, ne filio officium deferatur, Remp. monere omisit, damnum, quod hæc sensit, reparare tenetur, ita tamen, ut, si filius propria bona habeat, beneficio excussionis gaudeat *l. 17. §. 2. π. ad municipal.*

Admodum filius citra expressum patris iustum vel mandatum officium ingressus sit. Alias enim dictum beneficium cessat arg. l. 1. §. 5. π. Quod iuss. post Bartol. Gviliel. Onciac. quest. Acad. 15. n. 3. seqq. Quarto, si filius, ex decreto iudicis tutelam susceperit l. 7. π. de Tutel. d. l. 1. C. Quod cum eo, qui in al. pot. Si vero filius, tutor testamentarius sit, pater, etsi, hoc sciente & consentiente, ille tutelam administravit, non aliter, quam de peculio vel de in rem verso, nisi periculum in se susceperit, conveniri potest. l. 21. π. d. Admin. & peric. Tut. Cujus differentie ratio non inepte desumitur ex l. 15. §. f. π. de Excus. Tut. in qua habetur, quod pater nomine filii, a Prætoris in tutorem creati, satisfacere, & si hoc absque iusta causa facere recuset, ipse ad tutelam administrationem cogi debeat. Onciac. l. c. quest. 71. Accedit auctoritatem magistratus, tutelam deferentis, omnibus modis conservandam esse; id vero fieri nequit, nisi pater loco sui filii, tutoris, qui nihil in bonis habet, pupillum indemnem præstet. Donell. ad m. C. Quod cum eo, qui in al. pot. n. 52. Quinto propter statutum, quod patrem, pro filio obligat. Etsi vero tale statutum a nonnullis oppugnetur, verius tamen videtur, illud subsistere, omnique iniquitate carere, quatenus de præstatione pecuniaria agitur. Præsupponendum enim est, quod ejusmodi statutum, juxta communem pietatis & affectionis paternæ sensum, præsumat, patrem nomine filii, solvere malle, quam pati, ut ille a suis creditoribus & fisco injuriam patiat. Nec hac præsumptione cæteris liberis iniqua conditio affertur, siquidem filius, id, quod ipsius causa pater solvit, hoc mortuo conferre teneatur sup. §. 31. Si autem filius, ad evitandam collationem abstinere velit a paterna hereditate, & solutio a patre facta legitimam fratrum lædat, arbitri familiæ eriscundæ officio congruit, ut illam præstet incolumem arg. l. 2. C. de Inoff. don. Denique, si filius, captus sit, patrem ad lytrum solvendum obligari non male colligitur ex Novell. 115. c. 4. §. 7. junct. l. 17. C. de Postlim. revers. Alia est ratio filii, ob delictum incarcerati, cujus nomine patrem, ut multam solvat, cogi non posse, communior est Dd. sententia. Valasc. in Prax. partii. & Collat. cap. 21. n. 1. & 2. Atque hi erunt casus, si non omnes, præcipui tamen, in quibus patrem, pro filio, nulla

nulla bona habente, contra regulam superius adductam; conveniri potest. Nec prius audiendi sunt, qui alias exceptiones adducunt, nisi has legum autoritate sufficienter probaverint, cum semper illis vehementer obstat, quod grave non solum sit legibus, verum etiam æquitati naturali contrarium, pro alienis debitis alios molestarti *l. unig. C. Ut null. ex vicari.*

§. 33.

Reliquum est, ut dispiciamus, an & quatenus ipse filiusfamil. ex sua obligatione, vel proprio vel patris nomine contracta, conveniri ac condemnari possit? Nam nonnullis in casibus filiusf. ex facto sui patris, etiam de jure communi, obligatur, quibus casibus supra in §. 8. & 9. recensitis addi debet ille, quando pater debitor est argentarius, juxta dispositionem *l. ult. C. de Pign. Novell. 136. c. 2.* Tractari quoque specialius solet, an creditores paterni in vestes, filiosf. à patre ad usum quotidianum datas, executionem petere possint? Quod negativè decidit Anton Monach. de *Execut. in vest. cap. 14. per tot.* quoniam illæ vestes non sunt patris sed ipsius filii *l. 19. π. de in rem vers.* quæ tamen lex loquitur de veste filii. quam ab extraneo emit. Vid. etiam *l. 25. π. de Pecul.* Sed ut respondeamus ad ipsam quæstionem in pr. hujus §. propositam, summa hic & principalis distinctio est, an tempore instituendæ actionis patria potestas sit soluta nec ne? Priori in specie filiusfamilias gaudet beneficio competentis, vi cujus filiusf. patria potestate, maximè per mortem patris liberatus, ultra id, quod facere potest, non tenetur *l. 2. pr. π. & l. 2. Cod. Quod cum eo, qui in alien. potestat.* Cujus rationem politicam esse optimè advertit Dn. Schilter. in *Prax. Jur. Rom. Ex ad π. 27. §. 54.* Prudentia enim civilis omnino exigit, ut cura habeatur novelli patrisfamilias, atque hic in constituenda re familiari juvetur, cum ex illius fundatione totius felicitatis civilis ratio dependeat. Sciendum autem est, ad id, ut memoratum beneficium competentis locum habeat, requiri (I) causæ cognitionem, in qua maxime temporis ratio haberi debet, ut, si quidem ex continenti cum filio agatur, detur actio in id, quod facere potest; Sin vero post multos annos, non debeat indulgeri, juxta monitum Ulpiani in *l. 4. §. 4. π. Quod cum*

cum eo, qui in al. pot. (2) ut obligatio veniat ex contra-
 ctu ipsius filii durante patria potestate inito *d. l. 2. pr.*
π. d. 1. Nam quoad contractus patris beneficium competen-
 tiæ cessat, quia ex illis filius ut hæres, licet ex minimâ parte, si be-
 neficio inventarii usus non est, in solidum tenetur. *Novell. 1.*
c. 2. §. 2. Unde & nos Germani dicimus. Wer einen Heller erbt
 muß einen Thaler bezahlen. Quam parcemiam eruditè, ut solet,
 explicat Dn. Hertius *de Parcem. Jur. German. L. 1. Param. 78.*
 (3) ut filius vel nihil plane consecutus sit ex hæredi-
 tate paterna, e. g. si exhæreditus sit aut eâdem abstinuerit, *d.*
l. 2. pr. quod cum eo, qui in al. pot. vel tantummodo modicum, aut
 rem minimam *d. l. 2. §. 1. l. 7. in fin. π. d. 1.* Equidem Brunnem-
 cum allegatis ad *l. 2. Cod. Quod cum eo, qui in al. potest.* per rem mini-
 mam intelligit legitimam. Sed meritò temperat hanc sententiam Dn.
 Schilter. *l. c. §. 57.* quod cesset beneficium competentiæ, si legitima
 tanta sit, ut & ad solutionē totius debiti & vitæ sustentationem sufficiat.
 (4) Ut factio suo illud beneficium non amiserit filius.
 Amittit autem, quando vel eidem in specie renuntiatum est,
arg. l. 41. π. de minor. l. pen. C. de Pact. vel dolus in contractu
 commissus est. *arg. l. 23. §. 1. π. de Re Jud.* e. g. si filius se pa-
 tremf. mentitus sit *l. 4. §. 1. π. d. 1.* Schütz. in *Compend. Lauterb.*
ad III. π. Quod cum eo, qui in al. pot. Si vero filius proprio factio
 beneficio competentiæ se non indignum reddiderit, & cetera re-
 quisita, superius enumerata, concurrant, dictum beneficium adhuc
 hodie locum habet, quicquid dicat Grænwegen *de LL. Abrog. ad*
l. 2. Cod. Quod cum eo, qui al. pot. ubi duo præsupponit minimè
 ferenda. Quemadmodum enim gratis asseritor, effectus patriæ po-
 testatis, qui non probantur abrogati, hodie cessare, ita quoque ex
 iis, quæ ex D. Schilter. supra notavimus, evidenter satis apparet,
 quod beneficium competentiæ filio competens, ejusque ratio ad-
 quata è patria potestate deduci nequeat. Illud vero non immeritò
 in quæstione deducitur, an filius, sui juris factus, sæpe nominato
 beneficio uti possit, si habeat bona, tempore patriæ potestatis, ac-
 quisita? Quod affirmandum, quia & tunc ratio nostri beneficii
 quadrat. Schilt. *l. c. §. 58. inf.* De concursu & prælatione creditorum
 filii vid. *l. 3. Quod cum eo, ibiq; Br. & Brus.*

Posteriori in specie, puta, si filius. conveniendus nondum liberatus sit patria potestate, ille aut habet peculium, aut non habet. Si non habeat, actio competens est inanis. Vid. *supr.* §. 24. Utile tamen, ut filius condemnetur, propterea quod actio iudicati, quæ lata sententia datur, singulares & creditori proficuos effectus pariat, qualis est e. g. quod contra patrem ex delicto filii. si postea à patre peculium consequatur, peculio tenus agi queat l. 3. §. 11. π. de *Pecul.* Si habeat peculium, hoc est vel 1. castrense, vel 2. adventitium irregulare, vel 3. regulare, vel 4. profectitium. Primo in casu ipse filius. major scilicet, (*vid. supr.* §. 20.) rectè conventur, ita tamen, ut, tanquam quivis alius miles, beneficium competentia habeat l. 6. l. 18. π. de *Re Judic.* quemadmodum è contra creditores castrenses habent beneficium separationis, vi cuius creditores pagani, qui cum filio, ante militiam contraxerunt, in concursu postponuntur creditoribus castrensisibus l. 1. §. 9. π. de *Separ.* Secundo in casu contra ipsum filium. qui major est, agi posse jam supra diximus §. 25. Cui adjiendum est, beneficium competentia præsentis in casu non dari, cum illud filio. stante adhuc patria potestate, non quæ tali, sed ut militi indultum sit. Tertio in casu intuitu ipsius peculii adventitii pater conveniendus est. Vid. *supr.* §. 25. §. 26. Idè obtinet quarto in casu, siquidem ipse filius. de peculio profectitio inutiliter solvat, adeo, ut, si pater solutionem ratihabere nolit, nummos adhuc exstantes vindicare, consumptos autem condicere valeat l. 14. π. de *R. C.* l. 9. §. 1. π. de *SCro Maced.* Vid. *Fromm.* de *SCro Maced.* ib. 21. ubi cit. II. hanc in rem late conciliat. Dissent. *Matth. Brun.* de *hess. bonor. quest.* 4. n. 4. Gvil. *Onciaç.* *Acad.* 66. n. 1. qui simul testatur, in Gallia filium. etiam invito patre, peculium profectitium creditoribus cedere posse, imò, filii bonis propter ejusdem delictum publicatis, dictum quoque peculium fisco adjudicari. Quæ omnia à dispositione Juris Romani aliena sunt. Nam cum filius, uti dictum, de peculio profectitio solvere prohibeatur, nec illud, invito patre, cedere poterit. Diss. novissime *Struv.* ad *ut. π. de Cass. bonor.* ib. 30. per l. 7. C. *Qui bon. ceder. poss.* Ubi tamen per peculium, quod filii. volente patre possident, non pro-

716
profectitium, sed adventitium regulare, intelligi putamus propter *cit.*
l. 1. §. 1. 9. §. 1. Hoc certum est, peculium profectitium filio, ex
delicto capitali condemnato, confiscari neququam posse *text. express.*
l. 3. C. de Bon. Proscrip. Quamquam enim pater, sicut ex vero con-
tractu filiiita ex sententia, qua hic condemnatus est, peculio tenus te-
neatur *l. 3. §. 11. π. de Pecul.* hoc tamen quoad fiscum non procedit per
d. l. 3. Ex qua simul intelligimus, ne quidem peculium castrense (&
per consequens nec adventitium) dicto in casu patri à fisco jure au-
ferri. Quod & hodie observandum esse monet Brunn. *ad l. 1. C. de*
Bon. Proscrip. n. 7. Conf. omnino B. Frommann. *de Administrat.*
Advent. legit. th. 69. qui cum allegatis testatur, hanc sententiam in
praxi receptam esse.

§. 35.

De foro filii. competenti facile cuius constat. Sicuti enim
pater familias ita quoque filius. debitor conveniri potest in loco, non
solum contractus, delicti, deprehensionis, sed etiam domicilii. Hoc
vero vel paternum, (quod est ille locus, in quo pater habitat, adeoque
differt tum à loco originis *l. 6. §. 1. π. ad Munic.* tum à domicilio ori-
ginis. Vid. Dn. Thomaf. *Diss. Lips. D. 2. c. 1. §. 43. seqq.*) vel propriū
idque vel necessariū e.g. si filius miles sit *l. 23. l. f. π. ad Munic.* vel volun-
tarium. Potest enim filius. pubes domicilium, à paterno diversum,
sibi constituere *l. 3. 4. π. ad Municip.* patre licet in scio vel invito,
eò scil. in casu, si utilitas filii domicilii constitutionem exigat. Ex justa
enim causa filius. alibi quam apud patrem morari potest *l. 1. §. 3.*
l. 3. §. 5. π. de Liber. Exhib. Sub quo temperamento cessat dubium,
quod movet Lauterb. *de Domicil. c. 6. §. 40.* Nec porro obstat,
quod uxor aliud, quam domicilium mariti, habere nequeat. Cujus
ratio est, ne finis matrimonii impediatur. Quæ ratio ad filium non
pertinet Thomaf. *l. c. §. 37.* Hodie, cum filius per constitutionem domicilii,
ceu speciem separationis ab œconomia paterna, sui juris efficiatur,
vix est ut illa, patre invito, permessa censeatur. Ceterum quamvis
filius. proprium domicilium non habet, in loco domicilii paterni
etiam omnino convenitur. Carpz. *Dec. 1. Mev. P. 3. D. 71 P. 5. D. 169.*
et si ibidem non reperitur, uti contra Carpz. statuit Thomaf.

l. c. §. 100. per generalitatem *l. 29. π. ad Municip.*

SOLI DEO GLORIA.

Greifwald, Diss., 1702/05

ULB Halle
004 564 162

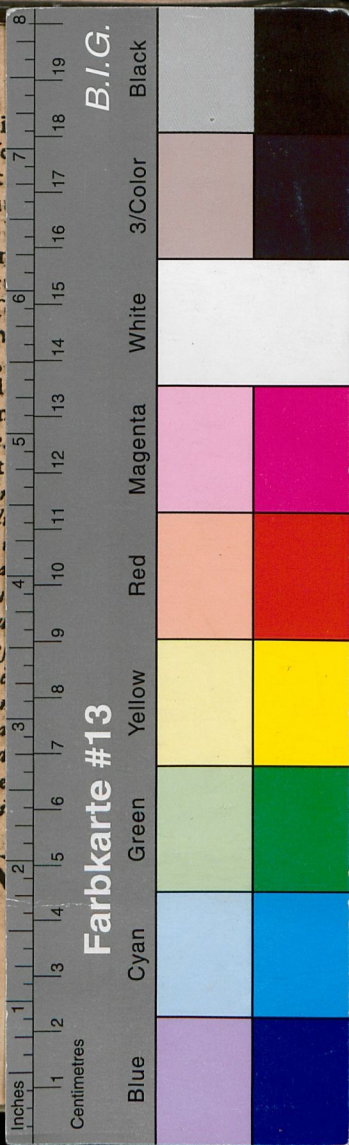
3

TA → Öl

mit 7 + 17 Stück verknüpft und
f

P. 244.

Pri. 31. num. 2. ~~P. 244.~~ #2

2. D. B. V.

1704, 1 13

DISPUTATIO JURIDICA
DE
FILIO - FAMILIAS DEBITORE,
SIVE
EJUSDEM OBLIGATIONE IN UNIVERSUM,

Quam

Permissu inclytæ Facultatis Juridicæ
in Auditorio minori,
d. 11. Decembr.

publicè ac solemniter defendent

PRÆSES

L. GEORG. ADOLPH. CAROC,

&

RESPONDENS

PHILIPP. MICH. WESCHIUS,

Berg. Rug.

Anno M DCC IV.

GRYPHISWALDIÆ,

Literis DANIELIS BENJAMINIS STARCKII,
Reg. Acad. Typogr.

2

